

אשית עצות בנפשי

שיעורים ושיחות
ממורינו ראש
הישיבה שליט"א

קמ"ד
שנה ג'
פרשת עקב
תשפ"ו

ג'יון מוגדל לרגל קמפיין אנשי חיל
**אנשי
חיל**

charidy.com/breslevisrael

כ"א-כ"ג אב

פרשת דברים תשפ"ו
בצל ראש הישיבה שליט"א

בקרית ברסלב ליברטי נ"י.

אל בני ישראל הנהנים משיעורי
מזן ראש הישיבה שליט"א:
כעת הזמן להכיר טובה ולסייע
להמשיך לבנות את מוסדות
החינוך והמפעלים הברוכים,
אפשר לתרום בנדרים פלוס –
'אנשי חיל'

מספר מתרים: 1603159

לשמיעת השיעורים
קול ברסלב: 079-70-400-66

- פנימי -

יוצא לאור על ידי תלמידי היכל הקודש
בני ברק יצ"ו

להערות והארות: USHISEB@GMAIL.COM

פרשת דברים תשפ"ו בצל ראש הישיבה שליט"א בקריית ברסלב ליברטי נ"י.

⚠ חלק מהדברים נכתבו מהזכרון ויתכן שהדברים
לא מדויקים או לא הובנו כראוי או נשכחו או הוטעו

זה כאן בקריה כששני השכנים מאזינים לשיעור, ושניהם חושדים אחד בשני וכל אחד אומר שיבואו לשחק אצלו... אבל זה דבר נורמלי ולגיטימי להגיד שיבואו לשחק אצלך, בכל מקרה ברחוב שלך כל המשפחות הן משפחות חשובות וכל השאלה לא שייכת אצלך.

מוהרא"ש ביאר פעם את דברי חז"ל 'הזהיר בנרות הווין ליה בנים תלמידי חכמים' שהכוונה לדרשת חז"ל בנר של בדיקת חמץ, כמו שלומדים שם נר מחיפוש, כן צריך האדם לחנך את ילדיו בחיפוש, שיבדוק אחריהם ויראה שהם מתחברים עם חברים טובים, ואם ישגיח עליהם כראוי יזכה לבנים תלמידי חכמים, כמובן שאי אפשר להשגיח באמת כל הזמן על הילדים, אבל אפשר עד שידו מגעת, וההורים יכולים לעודד את הילדים ולהגיד להם, אנחנו מאוד נהנים שאתם מתחברים עם ילד פלוני וכו'.

ש. האם ילדים גדולים יכולים לשחק עם קטנים?

ת. זה לא בעיה, אין שום בעיה כל עוד שמשחקים כראוי.

ש. האם כאן בקריית ברסלב אפשר להיות רגוע שהילדים מוגנים?

ת. צריך תמיד לבכות אל הקב"ה ולהתפלל על כך. ואני רוצה שתלמד כלל לחיים,

• כותב השורות זכה לשהות כמה ימים במחיצת הקודש, ופיו מלא שבח והודאה על האור הגדול והנפלא שזכה לשאוב ממנו, הדרא דלא אפשר למפרט בשפוטא, אי אפשר כלל להעלות על הכתב את הדברים שהיו והדיבורים שנשמעו, ובכל זאת לא אמנע טוב מידידים ורעים הצמאים לכל דיבור ושיחה לקבל עצות ושכל, ואני תפילה שהדברים יכתבו כראוי וכפי שנאמרו.

יום שלישי דברים אחרי לימוד הדף גמרא

• יש כאן אורח מארץ ישראל ונכבד אותו לשאול או לדבר, כי כאן בארה"ב בימי הקיץ הכל עובד עם תוכניות, ויש כאן תוכנית שבכל בוקר יש שאלות ותשובות, יומא קמא חולשא דאורחא, כל מי שיש לו לשאול יכול לשאול.

ש. כשלא רוצים שהילדים יכנסו לשכנים מחשש שיש להם כלים טכנולוגים לא כשרים, האם בשבת מותר לשלוח לשם את הילדים?

• ת. אני חושב שלא צריך להגיד לילדים בדיוק מה ולמה, כל פעם שיש חשש על שכן שמשוהו שם לא כשורה, אומרים לילדים: אי אפשר ללכת לשכנים ואם השכנים רוצים הם יכולים לבוא לשחק כאן אצלינו. זה לא גורם למחלוקת כי השכן יחשוב שיש לך קצת נערוו"ן ואתה תמיד חושש מאחרים, הבעיה

שומרים על העיניים לא קולטים בכלל את הבעיות שיש להם בעיר, כאן ב"ה הכל נקי, כשיוצאים לתלמוד תורה בליברטי יש שני רחובות שצריך להוריד את העיניים, כבר ביקשתי מההנהלה שיקחו את הילדים הטהורים בדרך אחרת ששם אין בעיות עם שמירת עיניים.

ש. ראש הישיבה אומר שצריך להתפלל על כל הילדים, מה עושים כשמתחילים להתבודד על הילדים ונתקעים בילד אחד או שניים ולא מגיעים לשאר הילדים?

• ת. אולי כדאי קודם לעבור להתפלל בקיצור על כל הילדים ואחרי זה להתחיל לאט לאט כל ילד וילד, אני לא יכול לפרט לכם שמות של אנשים שאתם מכירים, ילד שהיה ילד של זהב שאף אחד לא חשב להתפלל עליו בסוף הנר נכבה ולא יצא ממנו כלום, ואילו הילד שזרקו כל שני וחמישי מהתלמוד תורה פתאום גדל לבחור ואברך נפלא ביותר.

• בעולם אומרים למלמדים תיזהרו בילדים השובבים כי בסוף הילדים האלו גדלים הכי טוב. מה הסיבה לזה, הסיבה היא רק תפילות, כי מה יש לו לאבא לעשות כשמקבל טלפון מהתלמוד תורה שיבוא לקחת את הבן שלו שמשתולל ומרביץ ומתחצף, אולי שהאבא יתקשר למלמד שיבוא לקחת אותו גם למשך הלילה כי הוא מתחצף בבית... לפעמים יש ילדים שפשוט מוצצים את המעיין של ההורים, כמו שרואים בשחיטת עופות שמושכים את המעיין החוצה, ובוודאי ההורים שופכים דמעות לרוב, הוא אומר להקב"ה: רבוננו של עולם אין לי מה לעשות איתו תעזור לי, וניגש לקופת צדקה ומניח בעבורו פרוטה לצדקה, ולכן דווקא הילדים האלו גדלים בצורה יפה מאוד.

ש. אם רואים ילד שלא מתנהג כראוי בדרכי העולם, הוא לועס בקול הוא מדבר קרוב מדי לאדם, האם יש להגיד לו ולהעיר לו?

לפעמים מתקשרים אליך מהתלמוד תורה או מבית הספר ואומרים לך שהילד שלך הוא ילד מצוין ונפלא ביותר, ואחרי זה מתקשרים על ילד אחר שהוא משתולל יותר מדי ואי אפשר כך, בדרך כלל טבע האדם שהוא שופך דמעות דווקא על הילד השני שהוא לא יכול להסתדר איתו, ועל הילד הטוב לא מתפללים כי הוא ילד טוב, ואני אומר לכם מהנסיון שהדבר כמעט ברור כשמש שאחרי כמה שנים הכל יתהפך, כמו שיש שני עציצים שבאחד שופכים כל יום מים ובשני לא שופכים, רק העציץ ששם שופכים מים יצמח ויגדל, ולכן הילד הטוב שלא התפלל עליו ולא שפכו עליו דמעות פתאום רואים שמשוהו קורה לו, משוהו השתבש אצלו, ואילו הילד שההורים רצו בשבילו לקברי צדיקים ועשו בעבורו כל הסגולות פתאום הוא מתהפך לטובה, אני רוצה שתזכרו תמיד להתפלל על כל הילדים, ולכן תתפללו גם אם אתם גרים בקרית ברסלב וגם אם יש לכם שכנים טובים.

• ר' אברהם ב"ר נחמן אמר, שאפשר להיות למדן חסיד מקובל וכו', כל עוד שזה עם התבודדות זה יפה מאוד, אבל בלי התבודדות זה: למדן משוגע, חסיד משוגע, מקובל משוגע. אולי כעת הוא לא משוגע אבל בלי תפילות משוהו יקרה בסוף, אני ראיתי את הדברים האלו בכל השנים, שהיו הורים שהורידו תפילות על הילד שלהם שלא הביא להם נחת רוח, ואחרי כמה שנים ראו את התוצאות, אותו דבר זה בנוגע לשידוך, לפעמים אדם משדך את בנו עם שידוך טוב, והשידוך מצא חן בעיני החתן ובעיני ההורים, ושוכחים להתפלל ואחרי החתונה פתאום יש על מה להתפלל... ולפעמים ניגשים לשידוך עם לב שבור ולא בטוחים שזה באמת נכון ויש באמת חן ושופכים על כך המון תפילות, ואחרי החתונה רואים כמה יפה השידוך צומח, תזכרו שהכל זה תפילות.

• בוודאי שכאן בקרית ברסלב זה מקום מאוד טוב לחיות, אי אפשר להיכשל כאן בשמירת עיניים כעת בימי הקיץ, אנשים בעיר שלא

ש. האם צריך להגיד לכולם או באופן ספציפי לילד?

- ת. צריך להגיד לכל הכיתה, כי אלו דברים שכולם צריכים לשמוע, כמובן לא לבייש את הילד ולא להסתכל דווקא עליו כשמדברים מזה.
- הדבר הגדול ביותר זה חינוך הילדים, הקב"ה אומר בתורה שמעלת אברהם אבינו היא 'למען אשר יצווה את בניו ואת אחרייו', אברהם אבינו מחנך את ילדיו ולכן הקב"ה אוהב אותו, הילדים שלו מעניינים אותו.
- דיברנו בשבת מזה בענין בני גד ובני ראובן, כמובא במדרש תנחומא ומדרש רבה, לב חכם לימין זה משה ולב כסיל לשמאל זה בני גד ובני ראובן, כי הם עשו את העיקר טפל ואת הטפל עיקר, הם אמרו קודם 'מקננו' ואח"כ ערים 'לטפינו', כי הכסף היה חשוב להם יותר מהבנים, ומשה רבינו אמר להם עשו את העיקר תחילה קודם 'בנו ערים לטפכם', ואח"כ 'גדרות לצאנכם'.
- סיפרו לי אתמול שהולכים לעשות משהו חדש בעיריית ניו יורק שהולכים לממן שירות בייבי סיטר מארבע אחה"צ עד שמונה בערב, כדי שההורים יוכלו לבלות אחרי העבודה בלי עול ודאגה של הילדים, זה יקח כמה חודשים עד שיבנו מקום כזה לחרדים... ירחם השם, כשעבדתי במוסד אחר, דוד שלי היה שם המנהל, והוא אמר לי פעם שיבוא אתם שנהלת המוסד תעשה הכל, הם יקחו את הילד מהבית בבוקר עם בגדי שינה, ובתלמוד תורה יקלחו אותם וילבישו אותם, ויאכילו אותם, וגם ילמדו איתם קצת, ובלילה יחזירו את הילדים עם בגדי שינה לישון בביתם, העיקר שהראש יהיה רגוע לצרכי ביזנס, ירחם השם. צריך ללכת לעבוד קצת, כאן בארה"ב נהגו לעבוד...

שיחות אחרי שחרית

- אברך אחד ניגש לומר שנוולד לו בן, ושאל

- ת. בוודאי שיש ללמד את הילדים איך להתנהג.

ש. האם זה לא יבזה אותו?

- ת. יש לי כל הזמן שאלות כאלו, בעיקר יש לי שאלות כאלו מהמורות בבית ספר, כל פעם שהן צריכות להעיר לילד הן חושבות שהן מבזות את הילד, לבזות את הילד זה אומר שאומרים לו: אתה לא תתחתן אף פעם, אתה משוגע, אתה איש רע. אבל צריך להגיד לילד 'ככה לא אוכלים, ככה לא לועסים, ככה לא מדברים', צריך לאכול כך וכך, צריך ללמד אותם איך לאכול ולא צריך אחרי זה לקחת אותם לטיפול, ולא לקחת את האבא לטיפול אחרי שיש לו מצפון שהעיר לבן שלו, אני לא יודע אם אתה שאלת את השאלה סתם כדי לבדוק אותי או שזה באמת קשה לך...
- כשמלמד מעיר לילד ואומר לו 'אסור לדבר באמצע השיעור', הוא נתן לילד חיים, אבל כשאומר לילד 'ממך כבר לא יגדל כלום', הוא פגע בילד לדורי דורות, חייבים ללמד את הילדים, אפשר לראות על הילדים בתלמוד תורה אם ההורים הם בריאים ולימדו את הילדים איך לשבת ואיך לאכול, לפעמים רואים ילד שאוכל כשרגליו על השולחן, ורואים שההורים לא חינו אותו כמו שצריך.

ש. ילד שבוכה אחרי שאמרו לו 'לא', האם צריך לתת לו לבכות חצי שעה או להגיד לו להפסיק לבכות?

- ת. אין באמת תשובה על זה, כל פעם זה משהו אחר, פעם זה כך ופעם כך, אין ספר מדויק איך לחנך, לדעתי לא עושים נכון אלו שיש להם הוראות מדויקות מה לעשות, עכשיו עושים כך ועכשיו עושים כך, אבל זה בטוח שצריך להעיר וצריך לחנך.
- נכנסתי פעם לכיתה וראיתי ילד שאוכל מהאף, שאלתי את המלמד למה הוא לא אומר לילד כלום, הוא אמר לי שהוא לא רוצה לשבור את הילד, אמרתי לו שזה לא ישבור אותו, צריך ללמד אותו איך להתנהג נכון.

מתייגע בגסיסה, אמר לו הרה"ק מסאטמאר 'משה אתה לא צריך לפחד, אתה לא צריך לפחד מהפטירה', וענה ואמר 'אני רק מחכה שאשתי תצא מהחדר', וכשיצאה מחדר הוציא את נשמתו, הוא היה בן דוד של רבינו מסאטמאר.

ש. מה עושים כשילדים הולכים לשחק אצל השכנים, וחפצים נשברים שם, האם ההורים צריכים לשלם על כך?

• ת. למה יהודי בונה בית ולמה הוא קונה משחקים, למה הוא קונה רכב ולמה הוא קונה אופניים, האם כדי להשתמש בזה למען הילדים או שישאר חדש ונוצץ כל החיים, אתמול הפכו לי את כל הבית בעת הלחיים והתנאים והמזגן נשבר ב"ה, אמרתי לאשתי ברוך השם שזה משמחה, יש אנשים שבונים בית כמו מוזיאון, שבעים שנה הם שומרים על הבית שאף אחד לא ישבור כלום, ואחרי זה הולכים לקבר ומה נשאר עם כל החפצים ששמרו עליהם... ב"ה שיש חפצים בבית שהילדים יכולים להפוך ולשבור ואחרי זה אפשר לסדר בחזרה ושוב הופכים, ברוך השם.

• הרי אתה מכיר את הסיפור שאני מספר עם הספה והכורסא, פעם אחת נסעתי לחופש עם בחור ששיחררו אותו מהכלא והיה שבור ואמרו לי שצריך לנסוע איתו לשבת לחזק אותו, נסעתי עם כל משפחתי, והילדים שלי ראו לראשונה את הספות והכורסאות, והתחילו לקפוץ עליהם, ובעל הבית ואשתו צעקו עליהם כל הזמן, תרדו מהספה, תורידו את הרגליים וכו', ואני ואשתי הסתכלנו זה על זה, כי פעם ופעמיים אני יכול להעיר להם, וכשזה לא מצליח תטפלו לבד... ואמרתי לאשתי נס שאין לי ספה ואני לא צריך לצעוק על הילדים כל הזמן, ואחרי זה עשיתי חשבון, אם הספה עולה אלפיים דולר, וזה יחזיק עשר שנים, וכשהילדים רוקדים על זה, זה מחזיק רק שלש שנים, יוצא לפי החשבון בערך שתי דולר ליום לבילוי לילדים, למה לא לתת

איזה שם ליתן לבנו, אמר לו ראש הישיבה: וכי אני יודע מה לומר לך, אני לא יודע כלום. תאמר לי בשקט באוזן את השם שאתה רוצה ליתן, ואני אגיד לך את השם בקול, וכך תוכל ליתן את השם שראש הישיבה אמר לתת... והוסיף ואמר שראה בספר אחד שמביאים מהגר"ח קנייבסקי שאחד שאל אותו איזה שם ליתן לבנו הנולד, ואמר לו הגר"ח, שזה דבר פלא שדווקא בפעם האחת והיחידה שההורים מקבלים רוח הקודש מן השמים, והיינו בנתינת השם, דווקא אז הולכים לשאול את דעת הצדיקים, הרי להורים יש רוח הקודש.

• אחרי תפילת שחרית כשהתיישב עם בחורי הישיבה לארוחת בוקר, דיבר אודות הנסיעה לרבינו לימי ראש השנה, וכששמע שבני ארץ ישראל רכשו בזול כרטיסים מוקדם, אמר שאולי עדיף לנסוע מאמריקה לרבינו דרך ארץ ישראל, ואמר בחור אחד, שזה לא יכול להיות יותר זול, כי רק לנסוע לארץ ישראל לבד עולה מעל חמשת אלפים דולר, אמר לו ראש הישיבה, כנראה שאתה נוסע בביזנס קלאס, אני רוצה לומר לך דבר טוב ושכל לחיים, אם מציעים לך לנסוע עם ביזנס קלאס תסרב, כי אחרי זה כשתצטרך לנסוע במקום רגיל בתיירים אתה תרגיש יסורים גדולים, ואמר שהוא יודע זאת מעצמו, כי פעם אחת נתנו לו כרטיס בביזנס, ואח"כ כשנסע בטיסה רגילה הרגיש יסורים ממש, ומקודם לכן לא ידע כלל שאפשר לנסוע במקום מרווח ולכן לא הרגיש יסורים.

יום רביעי ר"ח אב אחרי לימוד הדף גמרא

• ב"ה היה אתמול שידוך יפה מאוד, ר' יואל אירס את בנו, שמחה גדולה ברוך השם, מי שרוצה לדבר משהו שידבר.

• היום היארציט של זקני, ר' משה ב"ר יוסף טייטלבוים מאוהעל, הוא היה חתן דודו, ר' לייבוש שהיה אח של אביו ר' יוסף, כשהיה חולה מאוד הגיע רבינו הקדוש מסאטמאר זי"ע לבקרו באוהעל, וראה איך שהוא

לילדים לגדול בריא.

- יש אנשים שקונים רכב ולא משתמשים עם זה כי לא רוצים שזה יהיה משומש... מסכנים.

ש. האם לא צריך ללמד את הילדים שלא לשבור דברים?

- ת. בוודאי שצריך ללמד את הילדים, אבל אי אפשר לצעוק עליהם כל הזמן.

- יש כאן אברך שהתקשר אלי שהשכן לא נותן לילדיו להיכנס לחצר שלו, כי הילדים שלו שוברים את כל הדברים האלו בחצר שלך, הוא שילם בערך שלשת אלפי דולר ועשה שם טרמפולינה ונדנדה, וכל הילדים מגיעים אליו והוא נותן לכולם לשחק שם ונותן להם ממתקים.

- האם צריך את הבית או את הילדים? אולי אני מדבר קצת חריף מדי, לפעמים אני מדבר ככה כדי לתת לך כיוון לחשוב, ואחרי זה תוכל כבר להבין את דרך הממוצע...

- מאוד כואב לי מה שהתחיל להיות בתלמוד תורה שילדים רבים זה עם זה, אולי במקומות אחרים זה נורמלי ולגיטימי, אבל כאן כל השנים כל הילדים היו כמו משפחת אחת, זה ממש כואב לי מה שקורה, אתמול המנהל דיבר מזה לילדים, ואחרי זה התחילו לפייס אחד את השני, נראה לי שאסור להפסיק לדבר מזה, כי כל מה שאנשים סובלים במשך חייהם מחוסר בטחון עצמי וכדומה, זה קרה להם בתלמוד תורה, בכתה א' או בכתה ב' כשפגעו בו ולקחו ממנו את הבטחון, לכן צריך מאוד להיזהר שהילדים לא יפגעו לדורות.

שיחות אחרי שחרית

- דיבר בשמחה רבה על האירוסין של בת אחותו שהתקיים בביתו, ואמר שרבים מבני משפחתו מחיים את עצמם מהשכל והעצות של רבינו, ואמר שבתחילת ההתקרבות שאל אחד את זקנו הרה"ק מקארלסבורג זי"ע

מה דעתו על זה שנכדו התקרב לרבינו, ענה ואמר, שאין שום בעיה עם ברסלב ואומאן, כי ברסלב ואומאן הם דברים קדושים מאוד, וכמדומני שיבוא יום ויקח את כל משפחתו לברסלב, ואמר ראש הישיבה שזקינו היה חכם גדול וצדיק גדול והבין וידע שיבוא יום שלא יוכלו להסתדר מבלי רבינו, ובסוף ראש הישיבה יקרב את כולם לרבינו, ואמר ראש הישיבה: אני לא מוותר על אף אחד מבני משפחתי, ואני מתפלל שכולם יתקרבו לרבינו ויהנו מאורו של רבינו.

ואמר שזה דבר פלא שענין הנישואין בקדושה בגיל צעיר נשאר רק בברסלב, ואף שבדורות הקודמים כל הצדיקים וכל תלמידי הבעל שם טוב התחתנו בצעירותם ועודדו את תלמידיהם לעשות כן, מכל מקום כעת אין מי שידבר מזה ורק בברסלב מדברים מזה, ורואים מזה איך שכל דבר שבקדושה נשאר דווקא אצל רבינו.

וסיפר שאברך אחד אמר לו שהלך לגייס כספים בקאנטרי לצרכי צדקה, והיו שם שלושים משולחים מארץ ישראל ורק הוא היה היחיד מקרית ברסלב, ואנשים אמרו לו: מה קרה שכל בני הקריה באו היום לאסוף כסף. ואמר ראש הישיבה שקיבל בזה מחמאה, כי רואים שאנשים מבינים שדברים שבקדושה כגון לאסוף כסף, מוצאים רק אצל חסידי ברסלב.

ואמר שכן היו אומרים על הרה"ק מסאטמאר שכל דבר שבקדושה נמצא אצל סאטמאר דווקא, וסיפר שהרה"ק מפאלטישאן הגיע לארה"ב אחרי המלחמה, וגר באיזה מקום נידח שלא היו שם חסידי סאטמאר ומעולם לא שמע על חסידות סאטמאר, והוא בנה לעצמו סוכה, והשכנים צעקו עליו 'זה לא סאטמאר כאן', ולא נתנו לו לבנות הסוכה, ותיכף הלך לברר מה זה סאטמאר, ומיד דבק עצמו בהרה"ק מסאטמאר כי הבין שאם תולים את ענייני היהדות בסאטמאר כנראה ששם באמת יש את כל ענייני היהדות והקדושה.

סעודת ראש חודש להברי הכולל בבית ראש הישיבה

- אמר בשם הגה"צ מו"ר שכל פעם שכתוב בהלכה 'בעל נפש' יחמיר על עצמו, כגון בהלכות ימי בין המצרים, הכוונה לאברך כולל, והוא נקרא בעל נפש.
- הוסיף ואמר שאף שאברכי הכולל נקראין בעלי נפש, בכל זאת יש להם הרבה יותר נסיונות מאברכים אחרים, כי הם נכנסו לשערי קדושה, ותמיד מי שנכנס לשערי קדושה הקב"ה מנסהו יותר, כפי שרבינו מביא כמה וכמה פעמים שכל מי שנכנס בשער הקדושה מרגיש מיד כאילו שמרחקים אותו מן השמים.
- ואמר ששאלו אותו למה צריך בכלל להתחיל להיכנס לשערי הקדושה אם על ידי זה יש יותר נסיונות ונפילות, וענה שמי שאינו מתחיל להיכנס אינו כלל בגדר אדם, ורק מי שמתחיל נעשה אדם, ואז מתחילים לבוא עליו נסיונות כדי לנתקו מהקדושה וכדי להוכיח לו שלא יהיה ממנו כלום, ואם ימשיך בתוקף ועוז הוא בוודאי יראה דברים גדולים.
- אמר שהעולם תמה ממה אברך כולל חי, הרי אין הקומץ משביע את הארי, ואי אפשר לחיות מדמי הכולל, אבל המציאות היא שאברכי הכולל שמחים ולא נראה בכלל שיש להם חובות ודאגות, כי התורה בוודאי מסייעת לכל מי שמוסר את עצמו לתורה.
- אמר שכמה וכמה פעמים קיבל ממו"ץ דקהלתינו בבני ברק ספרים יפים של הגר"ח קנייבסקי, ובאחד הספרים כתב ששאלו אותו אם לקנות בית גדול ואמר שהוא לא מבין למה אנשים רוצים בית גדול הרי יהיה להם מאוד קשה בבדיקת חמץ לבדוק את כל החדרים המרובים.
- הראו לו ספר אחד שיצא על הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל, ומסופר שם שבשנות נעוריו הגיע לקושי גדול בעבודתו עד שהחליט לעזוב את כל יגיעתו בתורה ועבודה, ואז מצא את הספר משיבת נפש דברי חיזוק מרבינו וקיבל מזה

חיזוק רב ואז חזר ללמוד בהתמדה גדולה עד שגדל לפוסק הדור, ושאלו את ראש הישיבה למה הרב וואזנר זצ"ל לא פירסם את הספר שכל כך עזר לו, אמר ראש הישיבה שהתמיהה היא לא על הרב וואזנר אלא על מוהרא"ש, כי טבע האדם הוא שכשמוצא דבר לעצמו הוא נהנה מזה לעצמו, אבל מוהרא"ש החליט שאם הוא נהנה הוא הולך לפרסם זאת בכל העולם כדי שכולם יהנו, והחידוש הגדול הוא מה שעשה מוהרא"ש שלא הסכים שישאר כל הטוב רק אצלו.

• אמר שבכולל כאן רואים דבר פלא הפוך ממה שקורה בכל העולם כולו, כי מנהגו של עולם הוא שאברך נכנס לכולל אחרי חתונתו ואחרי תקופה הוא יוצא לעבוד, אבל כאן בכולל כמעט כל האברכים כבר יצאו לעבוד ועבדו והרוויחו, אבל טעמו טעם תורה ועזבו את עבודתם ונכנסו ללמוד בכולל.

• כשהדיין נכנס ולא רצה לאכול כדי שלא יתעייף מרוב אכילה, אמר לו שיאכל פרי והפרי אינו מעייף, ואמר שזקיני הרה"ק מקארלסבורג היה נוהג כן, שלא היה אוכל במשך היום כדי שיוכל ללמוד ולהתפלל בלי עייפות כי האוכל מביא את האדם לעייפות, והיה שותה כל היום בשיעורים, לגימה אחת כל תשע דקות, וכך התענה כל ימיו, ותמיד היה אומר עננו בתפילתו כי תמיד היה בצום ותענית.

• אמר שזקיני היה מאוד מחבב כל תפילה ותפילה שמצא, וכן היה רץ הרבה למקוואות ובפרט אם שמע שיש איזה ענין יותר במקווה זה, ואף שהמים היו קרים ביותר, ולכן היה הולך למעיין בספסופה כי אמרו לו שבמעין זה טבלו שמעיה ואבטליון ואף שאין על זה מקור מוסמך בכל זאת חיפש וביקש בכל עת איזה מעלה ומדריגה, והיה לובש שק בעת תיקון חצות שתפרו לו במיוחד מעזים, ואמר ראש הישיבה שהוא קיבל בירושה את השק לתיקון חצות, כי חשבו שכנראה הוא היחיד מנכדיו שאומר תיקון חצות.

הוא מחובר ומקושר להם, אף שכבר עבר תקופה ארוכה שאף אחד לא קנה מוצר זה.

ואמר שהעצה הגדולה ביותר היא לבקש ולהתפלל ולהתחנן בברכת אהבה רבה ובשאר תפילות, כי כל העצות וכל השיטות שיש היום על זכירת התורה לא מועילים לכל אחד או שלא מועילים כלל, ורק העצה של תפילה מועלת תמיד, ולחזור שוב ושוב על הלימודים ולצאת שוב ושוב ליערות לבכות אל ד' להיות מחובר ומקושר לתורה.

כששאל אחד האברכים מה לעשות שהוא לא זוכר את מה שלמד לאחרונה, אולי נכון יותר לחזור ולשנן ולא להתקדם בלימודים, ענה לו שיבוא מוקדם יותר בכל יום בעשר דקות, ויחזור בזמן זה את הלימודים הקודמים, אבל אסור לעצור את הסדר ולהימנע מלהתקדם, כי חייבים להתקדם בקצב מהיר יותר ממה שלומדים כעת, ואמר לו שוב, שיזכור שהעיקר הוא תפילה.

חיזק את האברכים שיבואו בזמן בעת התחלת הסדר, ואמר שהוא אינו רוצה בשום אופן להוריד ממשכורת האברכים אם מאחרים, כי היא סעודה שאינה מספקת לבעליה, אבל אמר שרוצה לעשות הפוך, להוסיף סכום מסויים לאלו שישמרו על הזמנים ויבואו מוקדם, ואמרו לו האברכים שהם מעדיפים מכתב מראש הישיבה, שיעשו מבצע לכל מי שמקדים לבוא שיקבל מכתב, וזה חשוב בעיניהם הרבה יותר מממון.

יום חמישי אחרי לימוד הדף גמרא

למדנו היום בגמרא שמי שפירותיו נושרין מהאילנות יצבע בצבע אדום, כדי שאנשים יבקשו עליו רחמים, הדברים האלו הם חיזוק גדול, שכשרואים חבר שמתקשה בפרנסה, ואין לו פירות, המסחר הולך לו קשה, יש לכל הפחות לעשות תפילה עבורו, לבקש עבורו. רבינו מביא את זה בספר המידות [רחמנות]: הרואה חבירו בצער, צריך לבקש עליו רחמים.

• ואמר שזקיננו הכניס בו את החשיבות של חסידי ברסלב, וכשהיה משמשו במירון היה תמיד מדבר איתו בשבח חסידי ברסלב ששהו שם, והיה מזהיר אותו על אלו הרוקדים בחוץ באופן המבזה את רבינו שהם אינם חסידי ברסלב, ולפעמים כשהיה שם חשש תערובות היה לוקח את מקלו ומכה וגוער וצועק שיסתלקו משם, וסיפר שזקיננו התייגע הרבה שיקימו את דרך המהדרין ללא תערובות.

• כמו כן סיפר על הנסיעות לאומאן עם זקיננו זצ"ל, על ידי ששימשו בדרכים, ואמר שלאנשים היה קשה מאוד ללכת לכל קברי הצדיקים שזקיננו הלך, כי הם לא ישנו במלונות כי אם ברכבים בדרכים, אבל הוא תמיד הלך עם זקנו כדי לשמשו, וכשהגיעו לאומאן עוד היו מדרגות שירדו סביב הציון של רבינו, ושם נעמד זקיננו ודיבר דיבורי כיבושין והתעוררות קודם אמירת תיקון הכללי, ואחרי תקופה קצרה כשראו שמגיעים על ידי זה לסכנת נפשות אטמו את המדרגות.

• אמר לאברכי הכולל, שטרחו בביתו לעשות להם סעודה כדי שידעו כמה מחשיבים את אברכי הכולל ואת ההתמסרות שלהם ללימוד התורה, וכן אמר שרוצה לעשות להם סעודה בר"ח אלול, שיחולו ביום חמישי ושישי, ובדרך כלל עושים סעודה ביום השני של ר"ח שהוא יום א' לחודש, אבל כיון שחל ביום שישי ואין האברכים נמצאים בשעה זו בכולל אלא מכינים את צרכי השבת לכן רוצה לערוך להם סעודה ביום חמישי א' דר"ח אלול.

• ואמר לאברכים שלא יקבלו ח"ו חלישות הדעת אם לא זוכרים את הכל, כי אחרי הכל חייבים סייעתא דשמיא, ועל האברך מוטל לעשות מה שיש לו לעשות, ואמר שכמה שהאברך אוהב יותר ומחובר יותר לתורה הוא יזכור את התורה שלומד, ונתן משל לאחד שיש לו חנות ומוכר צרכי מזון וכדומה, ולפעמים יש מוצרים שמוכר רק פעם בתקופה, אבל כשיבואו לשאול אותו היכן מונח מוצר פלוני ופלוני הוא מיד יאמר היכן החפץ מונח, כי

עבודת החינוך היא עבודה קשה, ואנשים חושבים שעוד מעט יתחילו לחנך, עוד מעט ניסע לאומאן וכל אחד הולך לקבל על עצמו שמיד אחרי סוכות יתחילו לחנך את הילדים, כעת אין להורים כח, ועוד מעט יקראו איתו קר"ש בכל לילה, וילמדו איתו כמה דקות כל יום, ממחר יעשו זמן לילדים, הרי גם מחר ומחרתיים תהיה עייף, תתפללו אל הקב"ה שיהיה לכם כח לילדים וסבלנות לילדים, דיברנו מזה בסעודה שלישית שבני גד ובני ראובן הסתכלו רק על המסחר ולא על הילדים.

ש. מה יעשה מי שאין לו טעם ורגש בלעבור על הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום?

ת. ובאיזה דבר יש לו כן טעם ורגש?

ש. במשניות וגמרא.

ת. זו מסר בשבילי שאני צריך יותר לדבר מזה, להכניס יותר טעם וחשיבות בדבר זה, שייכנו מה החשיבות של כל מילה של תורה [אכן בשיעור ליל שישי הרחיב ראש הישיבה לדבר מזה].

בדיוק הבוקר יצא לי לדבר עם אחד אברכי הכולל החשובים, שיש שני אנשים שלומדים משניות, אחד סובל נורא ואחד נהנה, אחד נהנה בכל מילה שגורס, והשני סובל כי הוא רק רוצה לסיים ח"י פרקים, וכל שניה מסתכל מתי הוא כבר מסיים, אמרתי לו שאותו דבר זה בנוגע ללימודי הכולל, כי יש אברכים שרוצים לסיים משהו ולמצוא חן, אבל כאן בכולל אני לא מצפה מאף אחד שיגיע למשהו, הם לא חייבים להגיע למשרה, להיות מורה הוראה וכדומה, אני משלם לאברכי הכולל כדי שילמדו תורה, ומבחינתי שישבו וילמדו שבעים שנה, ואין להם שום סיבה להיות בלחץ.

מי שלומד תורה שלא לשמה חייב הרבה חיזוק, כי באמצע הם רואים שהם לא מצליחים להגיע לאן ששאפו להגיע, כמו בן אדם שמתחיל לשחות בתחרות ורואה אחרי

יש היום כל מיני תוכניות ריפוי, ואחת השיטות היא שלובשים כל מיני צמידים עם משפטים, למשל כתוב שם 'תהיה חזק', 'תשגיח על עצמך', אבל אני חושב שהדברים האלו באמת מרפאים, כי כשרואים מישהו לובש צמידים יתפללו עליו. כל תפילה של יהודי בוקעת רקיעים, וכשרואים מישהו עם צמידים מבקשים עליו רחמים. תשאלו מהר כי כבר מאוחר ואתם צריכים ללכת לעבוד.

ש. מה עושים כשאבא אומר לילד לקיים איזה מצוה, והילד עונה שהוא קטן, והוא אינו מחוייב?

ת. אני בכלל לא מבין את השאלה, כי תשאל אותי מה עושים כשהאבא לא אומר לקיים מצוה אלא להביא כפית מהמטבח, והילד אומר שאין בזה שום מצווה. וכי ילד אמור לענות בכלל לאבא שלו משהו, כשאבא אומר לילד מה לעשות והילד לא עושה, אומר לו האבא שוב, הרי אמרתי לך לעשות את זה, והאבא לא אמור להסביר לבן למה, מעיקרא אין כאן שאלה בכלל, אם אבא אומר לילד לעשות משהו, והילד שואל 'למה', יש שאלה על האבא, למה הוא לא חנך את הילד עד עכשיו, איפה האבא היה עד עכשיו, איפה הוא היה כשהילד היה בן שנתיים והילד עוד לא ידע מה זה דרבנן ומה זה דאורייתא, כבר אז היה צריך לחנך אותו שמה שאבא אומר עושים, לא נכנסים בדין ודברים עם ילד.

יש לאנשים טעות בחינוך הילדים, בזה שהם מוותרים לילד, ואומרים 'קח וזהו, תהיה בשקט', כי הנקודה היא לא כעת על הדבר הספציפי שהילד ביקש, אלא על עצם החינוך, האבא צריך לחנך את הילד שמה שהאבא אומר עושים, כשאתה מחנך את הילד הקטן ואתה לא נותן לו משהו שהוא רוצה, אל תוותר לו, ואל תגיד לעצמך מה כבר קרה, שיקח את זה וזהו, חס ושלום, כי אתה עכשיו מחנך אותו לציית ולהקשיב, וכעת זה לא הנושא החפץ שהוא רוצה, אלא החינוך, שילמד שמה שהאבא אומר הוא צריך לעשות.

- ת. הוא חייב לבקש מהקב"ה שיזכה ללמוד למען הקב"ה ולא לשום מטרה אחרת.

ש. יש קונספירציות שכל השריפה שיש עכשיו מקנדה זה משהו שעשו בכוונה?

- ת. כל אלו שאומרים כל הזמן שהכל נעשה בכוונה, וכל המלחמה עם איראן מכוון ממשהו וכו', וגם בנייני התאומים היה משהו מכוון וכו', זה הכל נכון, הם מנבאים ולא יודעים מה מנבאים, כי הכל באמת מכוון, אבל זה מכוון מהקב"ה, הקב"ה עושה את הכל.

- רבינו מדבר משריפות [ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ס"ז] בהספד על הרה"ק הקדושת לוי זי"ע שיש מאורי אור ומאורי אש, שיש שריפות כשאר הצדיק נסתר, באותה תקופה שהרה"ק מבארדיטשוב נסתלק היו שריפות מרובות בכל אוקריינא.

ש. אם משהו גורם משניות באמצע התפילה האם זה גם נקרא נערוו"ן?

- ת. אם הוא גורם אחרי שמונה עשרה לפני שהחזן מתחיל שמו"ע בקול, הוא מנצל את הזמן וזה לא נחשב לנערוו"ן, אבל באמצע חזרת הש"ץ אסור ללמוד, צריך להקשיב ולענות אמן.
- כבר מאוחר, אי אפשר לסגור את העסקים בקיץ בגלל שראש הישיבה כאן, אם אתם בעלי הבית אתם יכולים להישאר כאן, מה עוד אתם רוצים לשאול?

ש. מי שרוצה לבוא בבוקר לשיעור של ראש הישיבה, אבל בזמן זה הילדים שלו צריכים לקום, האם עדיף להיות בבית להעיר את הבחורים והילדים שלו או לבוא לשיעור?

- ת. שאלה טובה, והתשובה היא שצריך ללכת הביתה להעיר את הילדים, וזו הסיבה שאני לפעמים מאחר לשיעור ולא מגיע מיד אחרי שחרית, כי אני עולה הביתה ומעיר את הילדים ונוטל להם נטילת ידיים, מי שאשתו מסוגלת

שמגיע לחצי הבריכה שהוא לא הולך לנצח, אז אין לו שום טעם להמשיך, הרי הוא כבר באיבוד כוחות, אבל כאן בכולל אין תחרות ולא צריך להגיע למשהו, אני אומר להם להיבתן אצל רבנים כי אני רוצה שיהיה להם מוטיבציה ללמוד, והרבה אברכים אוהבים להיבתן, וכשרואים שיש להם כתב של רב שנבחנו אצלו זה נותן להם דחיפה, אבל כשנבחנו לאחרונה על הלכות שבת וראיתי כמה אברכים שזה רק מלחיץ אותם, לכן ניגשתי אליהם בשקט ואמרתי להם שלא יבחנו ושלא יגשו לאף רב, כי המטרה היא רק לתת חשק ללמוד תורה, ואין מטרה להגיע לאיזה משרה וכדומה.

- אותו דבר זה עם משניות וחומש, מי שכל המטרה שלו בלימוד המשניות זה רק כדי שיכריזו באומאן שהוא סיים חמישים פעמים משניות, זה לא דבר בריא.

ש. האם אין חיוב לגרוס משניות?

- ת. בוודאי שצריך לגרוס, אבל צריך לעשות את זה למען הקב"ה ולא למען הכרזות וסיומים, את הכל 'צריך' לעשות, צריך להתפלל שחרית מנחה וערבית, וחייבים להתפלל שחרית לפני חצות, אבל צריך לעשות את זה למען הקב"ה ולא למען נערוו"ן, ואני בעז"ה אעשה תשובה ואדבר יותר מהגדולה של חומש, בעז"ה היום כלילה בשיעור אדבר מזה.

- ברוך השם שאצלינו בישיבה יש שיעור של חומש, המגיד שיעור לומד עם הבחורים בכל שבוע את כל הפרשה עם רש"י, ולכן הבחורים אצלינו מקבלים טעם בחומש לכל השנים ולא חושבים שזה לימוד של ילדים קטנים, יש מקומות שכשהילדים גדלים ולומדים משניות וגמרא ובפרט אחרי זה בישיבה, עוזבים לגמרי את החומש, וזה בשבילים משהו של תינוקות ולכן מאבדים את הטעם, אסור ללמוד חומש או משניות בגלל נערוו"ן, אלא רק כי הקב"ה אמר ללמוד.

ש. מה יעשה אדם שכן לומד עם נערוו"ן?

לטייל בתשעת הימים [עי' בנטעי גבריאל ימי בין המצרים פרק כ"ג], ושאלו אותו למה אף אחד לא מדבר על זה, ענה ואמר 'הנה, אני מדבר על זה'.

דיבר על זמני השעון שרוצים כעת לשנות לימות החורף, והמפצים כבר רוצים להתחיל לצאת להפיץ את לוח השנה לשנת תשפ"ז כשיש בתוך הלוח הרבה דברי חיזוק, אבל אי אפשר להדפיס כי עוד לא יודעים איזה שעון לכתוב, ואמר לאברך שמקפיד כל יום להתפלל במנין ותיקין, שיכול להיות שבשנה הבאה הוא לא יהיה יחסן בזה, כי אם הנץ החמה יהיה בשעה שמונה בבוקר, כל המלמדים וכל היוצאים לעבוד יצטרכו להתפלל במנין ותיקין בשעה שמונה.

הרחיב לדבר בענייני הפצה ובפרט בגליונות המופצים בתקופה זו על ענין הקעמפ והקאנטרי, ונפשות רבות ניצלו על ידי זה, וסיפר שאחד המפצים הגדולים מפיץ כעת עשרות אלפי גליונות בלי הכתר של ברסלב, וטוען שלכן אנשים לוקחים זאת יותר, ואמר ראש הישיבה: אני נתתי לו את הגליונות בלי הכתר, כי זה מה שביקש, וכשמפיץ מבקש אני נותן לו, כי אני חייב שיפיצו את הסחורה, אבל אני חושב שאין כלל צדק בזה, ובוודאי אין הכתר מוריד כלום, ואנשים לוקחים יותר כי כותבים כעת בעניינים שיותר מעניין לאנשים ויותר מדבר אליהם, וזה גם עיצוב חדש, וגם הכותרות יותר מושכות, ואמר שהוא מאוד מאוד מעריך את המפיץ והוא חידוש גדול וממש מפיל עצמו לחובות גדולים ועצומים כדי להפיץ את השכל והעצות של רבינו, ואף שלפני שנים היה הולך להפיץ במסעות וכדומה והיה עושה מזה ממון רב והיה מביא את כל הממון למוהרא"ש להדפסה, בכל זאת כעת הוא מפיץ בבתי כנסיות ולא מקבלים על כך כלום, ורק עולה לו כסף להדפיס את הגליונות.

ושאלו את ראש הישיבה האם זה דבר נכון להיכנס לחובות על הפצה, וענה ואמר: וכי

לעשות את זה, שתעשה, אבל אם קשה לה, הוא חייב להיות בבית ולטפל בילדיו שילכו ללמוד תורה.

• חז"ל מספרים [קידושין ל.]. שר' חייא בר אבא ראה את ר' יהושע בן לוי הולך עם איזה סדין על הראש, אף שבזמניהם היו נוהגים החכמים ללכת עם סודר מכובד על הראש, שאל ר' חייא את ר' יהושע בן לוי למה הולך כן, וענה לו שהוא ממחר להביא את בנו לתלמוד תורה, וכי דבר קטן הוא מה שכתוב והודעתם לבניך ולבני בניך ולאחמ"כ כתוב יום אשר עמדת לפני ד' אלוקיך בחורב, ומזה לומדים שהמוליך את בנו לתלמוד תורה מעלה עליו הכתוב כאילו קיבל את התורה בהר סיני, וכן מסופר בירושלמי שר' יהושע בן לוי היה לומד עם נכדו בכל ערב שבת, ופעם אחת נכנס למרחץ ונזכר שלא למד עם נכדו, ומיד התלבש בחזרה ורץ ללמוד עם נכדו, וכששאלו אותו למה עושה כן, ענה אותו תירון, וכי דבר קטן הוא מה שדרשו חז"ל שהלומד תורה עם בנו כאילו קיבלה מהר סיני. ולכן אין ספק שעדיף ללכת להעיר את הבחור לישיבה מאשר לבוא לשיעור של הראש ישיבה.

• ירחם השם על בני ישראל, אם היו נסיונות לפני שלושים שנה, ואז כבר ראה מוהרא"ש שאין שום עצה לבחורי ישראל כי אם להתחתן, מה נאמר אנו בדור הזה כשהנסיונות התגברו בצורה איומה ביותר, בוודאי שאין שום פתרון אחר, ולכן אני מאוד שמח כשיש כאן שידוכים, ד' יעזור שיהיו עוד ועוד שידוכים אצל בני ישראל.

שיחות אחרי שחרית

• שאלו אותו על הנסיעה לבישטנא להרה"ק מנדבורנא בתשעת הימים, אמר שחייבים לשאול את הדיין, כי בוודאי קברי צדיקים מסייעים ומושיעים את האדם, אבל יש לו לאדם לבדוק היטב האם כשהוא כבר בדרכו אין הוא נהנה לטייל עם חברים, ויש איסור

מלוכלכת?

- ת. שוטים.

ש. אולי ראש הישיבה יגיד לנו מה נכון לעשות?

- ת. מה להגיד, אגיד לך מה אני עשיתי אתמול, בשעה שלש אחה"צ הרגשתי שאני כבר קורס מרוב עייפות, אבל נסעתי לבית חולים כדי לבקר חבר, נסעתי לבקר שוב את ר' שלמה ברוך, אם החבר שלי בבית חולים אני לא יכול לשבת אצלי בבית בנוחות, ואחרי זה חזרתי לתת את השיעור, והרגשתי בכל השיעור איך שהעיניים שלי נעצמות, ואחרי זה בלילה היה אירוסין, אני ואשתי הרגשנו שנינו שאנחנו בקריסת כוחות, ואמרתי לה שאין ברירה, חבר עושה אירוסין ואנחנו חייבים ללכת אליו וסחבנו את עצמינו לאירוסין.

- אולי כשיש לך בן דוד שעושה שמחה, ואתה בכלל לא מכיר אותו ואין לך איתו כלום, ובכל השנה הוא לא מדבר איתך, אבל כשמחתן הוא חייב לשלוח לך הזמנה כי החוק אומר ככה... ואתה מאוד מאוד עייף, אתה תישאר בבית, וזה לא קשור לראש הישיבה אם הוא אומר או לא.

- אני גר בקומה שביעית, ומאוד קשה לי ללכת לשלום זכר, ואני אומר לך שאני לא צודק שאני לא הולך, לפני שהיו לי כל הטירדות המרובות בישיבה ובקהילה, הלכתי לכל שלום זכר בהיכל הקודש, סחבתי את עצמי לקצה השני של העיר, כל שמחה ושמחה של היכל הקודש הלכתי והטרחתי את עצמי.

- אני מבקש ממך שרק לא תפיל עלי את האשמה, אני זוכר שהלכתי לחתונה של אחד מחשובי הדור הקודם בהיכל הקודש, והוא כל כך צעק עלי, מה זה כאן, האם זה היכל הקודש, אף אחד לא מגיע, אף אחד ממשפחתו לא הגיע כי הוא בהיכל הקודש, זה לא היה קשור אלי, כי התלמידים שלי לא מכירים אותו.

- אתה תראה כאן בעיירה איך שכולם הולכים

על מה אתה רוצה שיכנס לחובות, האם יותר טוב להיכנס לחובות על שמחות פאר מיותרות, האם להיכנס לחובות כי צריך לשפץ את המטבח אחרי שהשכן שיפץ, אם בין כה אנשים נכנסים לחובות, בוודאי עדיף שיכנסו לחובות להדפסה והפצה, ואמר עוד: גם מוהרא"ש וגם אני נכנסנו לחובות רק על עניינים אלו.

יום שישי אחרי לימוד הדף גמרא

- מזל טוב על השידוך היפה שהיה כאן אתמול בעיירה, השואל לא נמצא כאן, אז האורח יצטרך לשאול, אני רואה שלא קשה לך כלום, אין לך שאלות, הכל כבר מתורץ לך, הכל טוב לך.

ש. מה ראש הישיבה אמר בשיעור ליל שישי על שיחות ממוהרא"ש על יום נישואין?

- ת. יש אנשים שמוהרא"ש אמר להם לומר הלל עם ברכה, וכן אני נוהג, כי יום הנישואין שלי הוא בראש חודש... אם החתן רוצה לומר הלל עם ברכה ביום הנישואין, שיבקש מאביו שיקבע את יום הנישואין בראש חודש, ואביו יבקש מראש הישיבה...

ש. אברכים אומרים שהם לא הולכים לשמחות, כי ראש הישיבה אומר שבליילה צריכים להיות בבית, ויכול להיות שאברך מחתן ואף חבר לא דורך שם?

- ת. שוטים.

ש. אומרים שראש הישיבה אומר שבלייל שבת צריך להיות עם האשה, והאברך עושה שלום זכר, ובני משפחתו לא מגיעים אליו כי הוא בהיכל הקודש, ואף חבר לא דורך שם, האם זה נכון?

- ת. שוטים.

ש. אומרים שראש הישיבה אומר שאין דבר כזה חברים, חברים זה כמו כביסה

לשמחות.

- אצלכם בבני ברק קיבלתם שתי דברים ממני, א' שלא הולכים לשמחות, וב' שמביאים לי ח"י דולר לשדכנות. את שתי הדברים האלו אתם זוכרים ממני, אני לא מתכוון לרמז לך כלום, יש עוד משהו שאנשים עושים לא נכון, כשאני אומר לעשות שמחה בזול, לפעמים עושים ברמה כל כך נמוכה, וזה לא נכון, כשמישהו מגיע לשמחה שלך תביא לו משהו לאכול, לא חייבים לעשות משהו יקר, אבל שיהיה קצת עוגה לטעום, אל תביא לו פופקורן מיובש מבית התבשיל ועוד תגיד שאתה מציית לראש ישיבה...

ובאו, אנשים הגיעו בלי העדשות כי זה כבר היה במחזיק העדשות, כשחבר עושה שמחה הולכים, חייבים ללכת לשמחה של חבר, בפרט אם זה לחיים ותנאים ביחד, אם הוא היה עושה תנאים בנפרד לא הייתי הולך ללחיים אלא הולך לתנאים, אבל כשבן אדם מארס את הילד הראשון ועושה את הלחיים עם התנאים ועד החתונה לא יהיה שום אירוע נוסף, ידעתי שאני חייב להתאמץ, ואני ממש לא מבין מה הולך איתכם בבני ברק, המשפחה לא מגיעה כי האברך התקרב להיכל הקודש והחברים אומרים שלא מגיעים כי ראש הישיבה אמר שאין חברים, ואתה רואה כאן ומתפעל מה שהולך כאן, שכולם הולכים לשמחות.

זה דבר מאוד מאוד יפה שהולכים לשמחות של חבר אף כשזה קשה, אני מתאר לעצמי שראית אתמול מה היה בברית, בשתים עשרה בצהריים הבית מדרש התמלא פתאום, כולם הגיעו לשמחה של חבר, זה מקום מאוד יפה כאן.

ב"ה שעכשיו יש לראשונה כיתה מלאה בבית ספר, ואפשר לעשות שידוכים בין אנ"ש, כי בחורי ישיבה תמיד היו כאן אבל הבית ספר רק עכשיו הגיע למצב כזה שיש כיתה מלאה של הכיתה העליונה, ומעכשיו בעז"ה יהיו הרבה שידוכים.

ש. זה ממש כמו שאומרים בגראמען 'הזורעים בדמעה ברנה יקצורו', שכעת עומדים בקצירת הפירות...

ת. אני לא מבין מה זה הדבר הזה של גראמען בחתונה, לפני שישים שנה נעמד מישהו על כסא כדי להגיד איזה בדיחה לשמחת חתן וכלה, ולאט לאט זה נהיה יותר ויותר, היום כבר יש גראמען כמעט בכל חופה, ומי שלא מביא גראמער בחופה אומרים שהוא משנה מהמסורה... מעניין שאף אחד לא מבקש רשות מהחתן כלה, הם בכלל לא רוצים את זה, ניגש אלי לאחרונה בחור יתום ואמרו לי שאם מישהו הולך לבכות ולעורר אותו על אמא שלו וכו' הוא יצא מהאולם, זה נכון

- אני מדבר קצת קיצוני כי אני רוצה לשבור את הקליפה של 'למצוא חן בעיני אנשים', אבל צריך להיות עם שכל, כמו שחז"ל אומרים 'הלוואי ויתפלל אדם כל היום', ובוודאי לא רצו חז"ל שרק יתפללו ולא יעשו כלום, רק רצו להביע את חשיבות התפילה ולכן אמרו את זה בצורה כל כך קיצונית, אל תעשו שטויות ואל תגידו שאתם מוסרים את הנפש לראש ישיבה, שאף אחד לא ימסור את נפשו בעבורי, כשמישהו מגיע לשמחה שלך תביא לו משהו לאכול.

ש. אח שלי גר במרחק חמש שעות ממני, לא נעים לי לסחוב אותו כל הדרך, אני לא צריך את זה, האם להזמין אותו?

- ת. מזמינים אח, אתה תודיע לו שאתה עושה שמחה, ותגיד לו שאתה תשמח מאוד שיבוא, אל תוסיף לו: ואם קשה לך וכו'. שהוא יגיע בעצמו למסקנא אם זה יפריע לך אם הוא לא יגיע לשמחה.

- מאוד מאוד חשוב שחברים הולכים לשמחה, אני רואה בישיבה שכשאברכים מהקריה מחתנים, תמיד מגיעים כמה אברכים ונוסעים כמה שעות לשמחה, לכל אחד יש את החברים שלו שמגיעים, חבל שלא הגעת אתמול בלילה לאירוסין, שמונים אחוז מהציבור שהגיע היו כבר עם בגדי שינה במיטה, כולם קמו

לא יעזור כלום מה שמתקנים, ולכן בחתונות כשמנסים לעשות תקנות, לא מטפלים בבעיה הנכונה, זה מאוד יפה שמורידים הוצאות של תנאים או של שבע ברכות, אבל זה יתפרץ במקום אחר, כי אנשים רוצים למצוא חן בעיני אחרים, ואיכפת להם כל הזמן מה אחרים אומרים עליהם, ורק זה ממלא להם את הסיפוק הפנימי... צריך לטפל בבעיה מהשורש, לחנך את הילדים נכון, לחנך אותם לא להסתכל על אחרים, שלא יהיה איכפת להם מה אחרים אומרים עליהם, אלא לעשות רק את רצון השם.

שבועיים לא היה עצתו אמונה, אולי יבינו מה יש בשבוע שיש עצתו אמונה, הייתי פעם ביבנאל ובלילה אחד הודיע מוהרא"ש שסוגרים את בית התבשיל, ומוהרא"ש אמר לי שאנשים התחילו להתלונן למה חסר זה ולמה יש רק את זה, ולכן יסגור את זה ליום אחד, ולמחרת כולם ישמחו במה שיש.

ש. הולכים להתחיל לעשות חתונות כאן בקריה?

ת. אפשר לעשות, יש כמה מחותנים שגרים כאן, והצעתי להם לעשות את החתונה כאן, אבל הם רוצים להיכנס לעיר, כי קשה לי לבוא לקריה לחתונה, והם רוצים שראש הישיבה יהיה בחתונה, קשה לי לנסוע כמה שעות לחתונה, ואל תחשוב שבזמן הזה אני בונה את העסק שלי, אני לא יכול ללכת לחתונה של המחותנים כי בזמן הזה אני עסוק למען המחותנים וחינוך ילדיהם.

הגיע אלי אברך השבוע בתלונה שכבר שבוע הוא מנסה להיכנס עם אשתו לדבר ולראש ישיבה אין זמן בשבילו, אמרתי לו: לא היה לי זמן אליך כי הייתי מאוד עסוק איתך השבוע, הבן שלך עשה בתלמוד תורה כל מיני דברים לא צנועים, והבת שלך זרקה משהו על המורה, אני כל השבוע עסוק איתם ולכן לא היה לי זמן אליך...

הייתי עסוק אתמול בתלמוד תורה, כי היו

שהנשמות מגיעים מהעולם העליון, זה לא בדיחה, אבל למה צריך לעשות על זה גראמען ולרגש את כולם.

גם אבא שלי וגם חמי כשהם מחתנים את הנכדים הם מבקשים ממני שאני יכריז אותם יעמוד יעמוד, הם ראו את זה לראשונה אצלי בשמחה, ולפני זה לא חשבו בכלל על דבר כזה, הם רוצים שהשמחה של מצוה תישאר בקדושתה, הרי בכל הדורות רקדו הצדיקים לפני הכלה, אבל גראמען לא היה, היום עושים חוכא ואטלולא בכל הדבר הזה, מוהרא"ש כותב על זה מאוד חריף שמצוה טאנץ זה רק לצדיק ולהורים וזקנים, והיום קוראים לכל גיס ודוד ולכל אחיין לרקוד והגראמער עושה על כל אחד בדיחה...

מי שיש לו קצת יראת שמים ומגיע לחתונה בישיבה הוא ירגיש את הקדושה, כשסבא שלי הגיע לחתונה של בני בכורי בישיבה, הוא קרא לי כמה פעמים ואמר לי 'יש כאן ריח טהרה', אנשים מבוגרים מהדור הקודם שמגיעים לחתונה כאן בישיבה פשוט בוכים משמחה ואומרים שבדיוק ככה חיתנו בדור הקודם.

אני זוכר שבקורונה הגיעו אלי אברכים ואמרו לי שמעכשיו כבר הולכים לחתן בבית מדרש, ואמרתי להם שזה יהיה רק יותר ויותר גרוע, והשמחות יהיו יותר ויותר יקרות, ואנשים חשבו שאני אומר את זה כי אולי אני מרגיש שאני מאבד את כל מה שכבר הועלתי, אז אני רוצה להגיד לכם שענין החתונות זה לא הדבר שאני הועלתי, ובאופן כללי אני לא הועלתי כלום ולא עשיתי כלום, אני רק אומר את הדיבורים של רבינו, וכל הענין של החתונות בזול לא קשור לברסלב, רק ראיתי את אנשי שלומינו שמתחילים לחתן וראיתי כמה זה קשה להם וחששתי שלא יכנסו לחובות לכן אמרתי להם לחתן כראוי.

צריך לדעת מה השורש של כל הבעיה של החתונות היקרות, אפשר לנסות לתקן משהו, אבל אם לא מתקנים את זה במקום הנכון,

אברכים שמוכנים לעשות הכל בלב ובנפש, ולכן ב"ה יש לנו הצלחה.

מה אתם עושים ביום שישי ארוך כזה? תקחו חבילת ספרים וגליונות ותסתובבו קצת בבתי כנסת ובבתים ותחלקו ותפיצו.

ד"ר שב"ק פרישת דברים שבת חזון תשפ"ו

ראש הישיבה הגיע בזמן הדלקת הנרות ותיכף ומיד התחילו להתפלל מנחה, הדיין שליט"א ניגש לתפילת מנחה, וראש הישיבה ניגש לקבלת שבת בהתעוררות רב, אחרי התפילה והריקודין, רקד ראש הישיבה עם החתנים שהתאספו בשבוע זה ועם המחותנים, ואח"כ עברו כולם לאמירת גוט שבת.

לאחמ"כ נכנס ראש הישיבה לשיר זמירות עם בחורי הישיבה, וכשראה שם אברך אחד הורה לו ללכת לביתו, וכשהלך אמר לו לחזור ואמר לו, דבר זה כבר היית צריך ללמוד כשלמדת בישיבה, שאברך צריך ללכת הביתה ולא לתת לאשתו לחכות הרבה זמן לבד, ראש הישיבה אמר לבחורים, הרי בקרוב בוודאי תתחתנו ותקימו בתים נאמנים, אני מבקש ומתחנן אליכם, שתשירו זמירות שבת, ולא כמו שאתם שרים עכשיו, אלא עם חיות דקדושה... ואמר להם כנראה שאתם מקפידים על ההלכות של תשעת הימים ושבת חזון ולכן אתם שרים באופן זה, אבל זה לא נכון כי אין כלל דיני אבילות בשבת וצריך לשיר מתוך שמחה גדולה, וקרא לאחד הבחורים לקדש על היין ואמר שבעת שמחו כפיים ראה שבחור זה מוחא כפיו באופן החזק ביותר ולכן מכבדו בקידוש, ובשבוע הבא מי שימחא חזק יקבל אף הוא לקדש על היין.

לאחמ"כ עלה לביתו והתחיל זמירות מחדש, והסביר למה עושה כן, כי לפני שנים רבות התאכסן אצל רב אחד, והרב התחיל את הזמירות בבית מדרשו ואח"כ הלך לביתו והתחיל קידוש, וחזר לבית מדרשו לשיר זמירות, והדבר מאוד מאוד הציק לבני ביתו,

צריכים להרגיע את הילדים, כי ליד התלמוד תורה גר גוי שיש לו ברווזים, ואחד הברווזים נכנס לחצר התלמוד תורה, וילד אחד לקח את הברווז, והגיע הגוי וצרח עליו בקולי קולות, הילדים שם מאוד מאוד נבהלו, נראה לי שהגיע הזמן לקנות את הבית של הגוי, קניתי כבר מלא בתים של גויים מסביב, אני לא צריך את הבתים, אני לא צריך נדל"ן ולא צריך שכירות, אני צריך את זה רק כדי לשמור על הילדים, הגוי הזה עוד לא רוצה למכור את הבית שלו, ד' יעזור שנוכל לקנות את זה.

בעיקרון אני רוצה לעשות אולם מאוד יפה כאן בקריה לאנשי שלומינו, שיהיה אולם לכל מיני אירועים, כבר הזמינו מעצב שיסדר משהו יפה, יוכלו לעשות כאן חתונות או שאר אירועים, אני לא צריך את הכסף, החתונות יהיו בחינם בעז"ה, הרבה פעמים מגיעים אנשים שרוצים לשכור את מבנה הישיבה בויליאמסבורג כשאנחנו נמצאים כאן בקריה, אני לא צריך את הכסף, אבל אם יש מישהו שעזר לי אי פעם, אני חייב לו הכרת הטוב ואני נותן לו בחזרה את המבנה כשזה פנוי.

כשנעשה את החתונות כאן בקריה נצטרך לתת יותר אוכל ממה שאנחנו נותנים בעיר, כי בעיר מי שנשאר רעב יש לו מספיק מקומות שהוא יכול ללכת שם לאכול, אבל אם מישהו נוסע עד לכאן אין לו איפה לאכול וחייבים לתת לו לאכול.

אני חייב להזדרז כדי להמשיך לעסוק למענכם.

ש. מה התוכניות להיום?

ת. יש לי תוכנית מסודרת לכל השבועות הקרובות, אבל אני לא יכול להודיע מראש, כי אני לא רוצה שימתינו לי בכל המקומות האלו עם שאלות וכו', אל תחשבו שאני בדיוק היום הלכתי כאן ומחר שם, הכל מתוכנן מראש, אבל אני לא יכול לספר את הכל מראש.

כל ההצלחה של הקהילה כאן, זה שיש כאן

לפני אכילת המרק זירז להכניס את המרק, כי אמר שאח"כ מורידים את הסיר לבחורי הישיבה, ולא רוצה לעכבם, והיו כמה בחורים שאמרו שרוצים לאכול מהטשולנט כי לא יהיו מחר, אמר להם שאינו רוצה ליתן כי הוא רוצה שכן יהיו מחר ויבואו לאכול עם בחורי הישיבה ולא יסתובבו...

לאחמ"כ ירד לשבת עם הבחורים, ושר איתם זמירות שבת, ואח"כ נעמד לדבר אודות שבת חזון, ואמר שהצדיקים אמרו שהכוונה שיש לו לאדם לחזות ולראות ולהתבונן בכל דבר ולחפש שם את הטוב, ואף אם הדבר נראה כצרה יש לאדם לחפש את הטוב בתוך הצרה, ואמר שאסף הצדיק תיקן בעת החורבן את המזמור, מזמור לאסף אלוקים באו גויים בנחלתך, וחז"ל כבר תמהו עליו למה לא כתוב 'קינה לאסף', וביארו שאסף ראה את הרחמנות הגדולה של הקב"ה שאינו רוצה לכלות את ישראל, ושפך חמתו על עצים ואבנים.

ונתן ראש הישיבה כמה דוגמאות על דבר זה מהשבוע האחרון, כי לאחד האברכים נשבר דלת רכבו, וכבר תיכנן שיקח רכב לימי הקיץ ויעשה נסיעות וירוויח קצת וכעת הרכב נשבר, אבל אם רק יתבונן יראה את הנסים הגדולים, הרי הוא עצמו יצא חי ובריא לגמרי, ואף שהרכב נשבר הוא יצא ללא שום פגע, כי לפעמים יש דינים על האדם, והקב"ה אומר למקטרגים קחו את הדלת של הרכב ובזה תכלו את זעמכם, רק בו אל תגעו, כמו כן יש לו לאדם לחפש בכל דבר את החסד ואת הטובה, אף אם נשבר לו המקרר או המכונת כביסה וכדומה.

והרחיב לדבר עוד מענין ההתבודדות והדיבורים אל ד', כי הצדיקים רימזו זאת בפסוק 'אלה הדברים אשר תדבר', ואמר שהגיע כאן אורח מארץ ישראל ואומר שבני ארץ ישראל כאובים שראש הישיבה לא עונה למכתביהם, והם שכחו שיש להם את העצה של התבודדות, לא צריכים תור

הרי הם הכינו וטרחו כל כך לסעודת שבת, ואיך אפשר לעשות להם כן, לא ליתן להם ליהנות מזמירות שבת, ולכן מקפיד מאוד לשיר שוב את כל הזמירות בביתו.

בעת אמירת הזוהר על קדושת הסעודה, כשאמר 'וברכתא לא אשתכח בפתורא רקניא, ועל כך בעי לסדרא פתוריה בלילא דשבתא בנהמא ובמזוניה', אמר שהכוונה שבלי שמחה אי אפשר להשיג כלום, וכשרוצים להשיג ברכה חייבים להביא לשולחן דברים המביאים שמחה.

ואח"כ הוסיף ואמר שאולי יש לרמז בזה את דברי רבינו [ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רפ"ב] שהאדם חייב לחפש בעצמו נקודות טובות, כי מי שמרגיש ריקנות בתוכו, אינו יכול לקבל כלום ולהוסיף כלום, כי אז הוא שבור בעצמו ואין בו כח להוסיף על עצמו כלום, ולכן לא אשתכח בפתורא רקניא, ורק אחרי שהאדם מוצא בעצמו נקודות טובות יכול האדם להוסיף לעצמו קדושה ועבודות גדולות ולקבל את כל הברכות לעילא ולתתא.

דיבר קצת בענין שלום בית, שצריך מאוד להיזהר לא לפגוע במשפחת האשה, ואף אם היא מתלוננת על משפחתה אסור לבעל ח"ו לדבר נגדם, וכמו שהשחורים צועקים אחד על השני 'עבד', אבל אם ח"ו איש לבן יצעק ויאמר להם כן, הם יכולים להרגו, כמו כן אסור לבעל לדבר נגד משפחתה אף אם היא עצמה מדברת. ואמר עוד, שאם רואים בני זוג שחיים יחד שנים רבות בשלווה, צריך לדעת שאחד מהם שותק ומבליג ומכניע את עצמו, תמיד יהיה שאחד מהצדדים יהיה זה שמכניע את עצמו ומבליג על דברים שרוצה.

שר 'כל מקדש' בביתו אף שאח"כ שרו שוב עם הבחורים, כי אמר שרוצה לשיר בניגון זה שעשה ר' בעריש ווישעווער כי ניגון זה נפלא ביותר עם תנועות של התעוררות, וכיון שהבחורים לא מכירים את השיר, לכן הוא שר בביתו קודם שיורד אליהם.

וכשאחד האברכים סיפר איך ששכנע איש אחד שילמד לכל הפחות קטע אחד, ועל ידי זה ביקש האיש שישאירו אצלו את הכל כי מאוד נהנה, אמר אברך אחר על זה, שהוא אינו מסוגל לשכנע כך, אמר לו ראש הישיבה, אל תשבור את עצמך, לכל אחד יש את הדרך שלו בהפצה, כל אחד יכול לעשות מה שהוא יכול לעשות, זה מעשה שלו וזה מעשה שלך...

כמו כן דיברו מענין ה'באקסעס', שהממשל שולח לאנשים חבילות עם אוכל, וראש הישיבה אמר שהוא ביקש מהם שיפסיקו לשלוח לו, כי הוא אינו חפץ לאכול דברים שלא נהג עד עכשיו לאכול, כגון בשר בקר באמצע השנה, כי נוהג לאכול כן רק בימי החג, כי האדם שמתחיל להתרגל לדברים שלא רגיל בהם, לא יוכל אח"כ לרדת מזה, והאדם צריך לאכול מה שהוא חושב שצריך ולא לאכול דברים מיותרים ותענוגים מיותרים.

יום שבת קודש באשמורת הבוקר

בשבת בבוקר למד ראש הישיבה כשעתיים תיקוני זוהר, מעמד נורא ונשגב, אי אפשר כלל לתאר עלי כתב את ההתעלות ואת ההתגלות שהיה באותה שעה, ונצטט קצת על הכתב כמה דיבורים וחידושים שנאמרו תוך כדי הלימוד, ראש הישיבה למד מתיקון כ"ה עד תיקון ל"ח.

קודם הלימוד שאל את האברכים אם יש להם שיעור בתיקוני זוהר, ואחד אמר שאינו מונה את הסיומים, ואמר שהוא יודע שבוודאי יש כמה ילדים שלא לומדים הרבה כי המנין של הסיומים עושה להם לחץ, אבל זה וודאי שרובם ככולם הסיומים דוחף אותם ללמוד יותר ויותר, ואמר שנהג תמיד ללמד זוהר הקדוש בשבת בבוקר ובקרוב יחזור לזה, אבל כעת רוצה שהציבור יקבל קצת טעם בתיקוני זוהר ולכן לומד תיקוני זוהר. כעת נצטט מעט מהדברים שהדגיש בעת הלימוד:

ולא פרוטקציה, אפשר לפנות אל הקב"ה ולהתבודד.

• ואמר שבדור זה יש הרבה אנשים שיש להם דמיונות של כאבים ויסורים, ואם יש להם איזה בלוטה קטנה הם כבר בטוחים שיש להם איזה מחלה נוראה, ואיזה עצה יש להם כי אם לפנות אל ד', ואמר שרוב הכאבים הם בראש, רק חלק קטן מכאבים הם באמת, ואמר שאברך אחד שאל אותו אם ללכת לרופא אחרי שרואה איזה גוש בראשו, וענה לאברך שאם הוא מפחד מזה הוא חייב ללכת לרופא כדי שהרופא ירגיע אותו ויאמר לו שזה כלום ואין לו מה לדאוג.

• ואמר שבעת שהתפלל 'קבלת שבת' הודה כל כך להקב"ה על הזכיה שיש לו שיכול לדבר עם ד', ופנה אל אחד שהוא בנש"ק, ואמר לו: זקיני וזקינך קרעו את עצמם כדי להשיג דביקות וקדושה, הם עמלו כל כך בעבודות קשות כדי להיות דבוקים בהקב"ה, ואנחנו אנשים פשוטים שלא יכולים לעשות עבודות אלו, והקב"ה סייע בעדינו והתקרבו אל רבינו ונתן לנו את העצה של התבודדות, ובכל רגע אנחנו יכולים לדבר עם ד' ולהיות דבוקים בו בדביקות נפלאה.

• אחרי הבאטע התקיים שלום זכר, ומזג בירה לאבי הילד ולסבים, וכשרצה למזוג לאבי התינוק אמר לו אבי התינוק שהוא אינו אוהב בירה, אמר לו ראש הישיבה, לא שותים בירה כי אוהבים אלא כדי לומר לחיים.

• אמר בשם הרה"צ ר' יצחק לעזער שליט"א הטעם שנוהגים לשתות ביי"ר [בירה], כי התינוק למד את כל התורה כולה במעי אמו ושכחו, ובאים לנחמו, ולכן שותים ביר שיש בזה אותיות 'רבי', כדי לומר לו שעל ידי רבינו הוא יכול שוב להשיג את כל התורה כולה, על ידי העצות של רבינו ועל ידי דרך הלימוד אפשר ללמוד את כל חלקי התורה.

• הרחיבו לדבר בענייני הפצה, ראש הישיבה ביקש מהאברכים שיספרו בענין ההפצה,

יכול להיות שאנשים האלו קבורים לחינם, ביאר שר' שמעון בא לומר בזה שלא ידח ממנו נידח, ולכל אחד יש דרך לצאת ממצבו ולתקן את נפשו. ואמר שעל קטע זה לבד היה שווה לנסוע מארץ ישראל לשמוע את הרחמנות של התנא הקדוש ר' שמעון שמוצא דרך תיקון לכל נשמה ונשמה באשר היא.

כשלמדו בתיקונים על צדיק שמוציא מגיהנום, הזכיר את דברי רבינו [חיי מוהר"ן סי' תר"ב] שר' יוחנן בן זכאי בכה קודם פטירתו ואמר שיש לפניו שני דרכים אחד לגן עדן ואחד לגיהנום, ואינו יודע באיזה מוליכין אותו. שהכוונה שלא ידע אם הוא במדרגה כה גבוהה שיוליכו אותו דרך הגיהנום להוציא את האנשים משם, או שמא אף שידע שיוליכו אותו לשם בכל זאת בכה כי היא עבודה גדולה וקשה להעלות משם את הנשמות

כשלימד על 'אית יראה ואית יראה', שיש הרבה אנשים שיראים רק כי מפחדים מהמיתה או מהפסד ממון או מהיזק בניהם. אמר שלפעמים הוא מקבל שאלות מאנשים איך יכול להיות שדווקא אחרי שעשו מה שצריך כגון נשים שגילוהו שער ראשם, ודווקא אז יש להם איזה צרה, ואמר שכל השאלות האלו הן מהיראה הנמוכה, יראת העונש והשכר, ואמר שאינו עונה כלל על שאלות אלו, אבל הדגיש שאצל ילדים חייבים להכניס ענין השכר ועונש כי בהתחלה יראים מהקב"ה על ידי שכר ועונש ורק אח"כ זוכים ליראה עילאה.

כשלימד בדברי התיקונים שר' שמעון אמר לבנו 'אלעזר ברי לא תצפי לרגלא דמשיחא עד דתחזי קשת או עד דאתגליא אות בעלמא', ביאר שהכוונה שמשיח יבוא רק כשיכנס ענין הקשת בעולם, דהיינו ענין התפילה, כדברי רבינו, או עד דאתגליא אות בעלמא, הכוונה שיתגלה בעולם חיוב שמירת אות ברית קודש.

שיחות אחרי תיקוני זוהר

וכאן דיבר בכאב רב על בני הנעורים

• כשהתחיל סימן כ"ה למדו על חמשת כנפי הריאה שהם נגד חמשה חומשי תורה, וללא כנפי הריאה הלב היה נשרף, והזכיר את דברי רבינו בזה, שבלי התורה כל הלב היה נשרף מרוב תאוות, ורק התורה הקדושה מסייעת לאדם ללחום עם היצר.

• הדגיש את מה שכתוב 'דוחקא בתר דוחקא ייתי פורקנא', שבשעה שהאדם רואה שיש לו לחץ ודוחק גדול ועובר עליו דברים קשים מאוד, ידע שהוא כבר עומד ממש לפני גאולתו ופורקנו.

• כשלמדו על 'אסיין תלמידי חכמים', דיבר על מעלת הצדיקים שהם הרופאים המרפאים את האדם על ידי העצות שמקריבים את האדם אל ד'.

• כמה וכמה פעמים הסביר באמצע איך הולך הנוטריקון בתיקוני זוהר, ושכל פעם שיש סימן של ראשי תיבות הכוונה שיש לחשבן בזה את הנוטריקון.

• כשלמדו שהתלמידים קמו ונשקו על ראשו של ר' שמעון, אמר שאחד שאל את מוהרא"ש מה המקור שמנשקים ידי הצדיק, ענה לו מוהרא"ש תלמד זוהר ושם תראה כבר מקור לזה.

• כשלמדו על 'קנקן דבר נש דא איתתיה', הדגיש שכל הברכות והשפע יכול האדם להשיג ולקבל רק אם יש לו אשה ויש לו שלום בית, ואז הוא נעשה קנקן וכלי המקבל ברכה.

• כשלמדו על מקרא שהוא פתילה ומשנה זית ותלמוד נר, אמר שמוהרא"ש אמר לו שאם יתן לתלמידיו את דרך הלימוד יהיה להם תמיד נר ופתילה ושמן בכל מקום שרק יהיו, ואינו דומה לתבערה הגדולה ולמדורות הגדולות של המשפיעים, שלאחר זמן הכל נכבה, אלא הוא נר קטן שיכול לדלוך לעולם.

• כשלמד על ההוא סבא שאמר לר' שמעון שיש הרבה שאין להם תיקון ור' שמעון אמר לו 'סבא סבא והא כמה קברין למגנא', שלא

זאת מצא דרכים לחטוא רח"ל, ושאלו אותו אם כן באיזה אופן צריכים לדבר אל הילדים, וענה שצריך לדבר בדיוק כמו שכתוב בעצתו אמונה, אומרים להם מאוד ברור היכן אסור לגעת.

• סיפר על אחד האברכים שמכין בכל שבוע את השולחנות והספרים לשיעור של שבת בבוקר, שאברך זה למד אצלו בתלמוד תורה במוסד הקודם, והוא לא היה מהילדים שהיו סביב המלמד כל הזמן כי התבייש, ותמיד התפלל הילד שהוא גם רוצה להיות מהילדים האלו, ובסוף כל התלמידים שלמדו איתו עזבו את המלמד ונעלמו, ורק הילד הזה שהיום הוא האברך כאן נשאר מחובר ומקושר, על ידי כח התפילה, ואמר שזה כמו שרואים על ילדים חלשים שההורים התפללו עליהם הרבה שדווקא הם מצליחים כשמתבגרים ואילו האחרים המוצלחים שלא התפללו עליהם לא כל כך מצליחים.

• לאחמ"כ התפללו שחרית, הגבאי ר' אברהם הערש ניגש לפסוקי דזימרא בקול נעים, וראש הישיבה ניגש לתפילת שחרית, בעת מכירת העליות אמרו את תיקון הכללי, ולאחמ"כ ניגש ראש הישיבה לקרוא בתורה בנעימות ובהתעוררות, והדגיש את התיבות 'אשר בנחל'.

סיפורי מעשיות

• המשיך ללמוד במעשה י"ג של ז' הבעטלערס, איך שהחתן והכלה התגעגעו לבעטלערס והתגלו אליהם, ואמר בשם מוהרא"ש שרואים בסיפור זה כל הזמן את חשיבות הגעגועים והרצון והכיסופין, שעל ידי זה זוכים לדברים רבים.

• והמשיך לספר שהבעטלער העיור אמר שהוא צעיר והוא מבוגר, שהכוונה בזה שרבינו מלמד אותנו שאף מי שמבוגר יכול לחדש עצמו ולהיות צעיר ולהתחיל מחדש, ואמר בשם מוהרא"ש על מזמור ב' בתהלים אחרי

שמונעים מהם את האמת, ואין מספרים להם מחיוב שמירת אות ברית קודש, ולאחמ"כ בוכים ומייללים על כך, ואמר שאף שיש כמה מקומות שמדברים מענין זה, בכל זאת הם מדברים רק מהגנה ושמירה על האדם, שבני הנעורים יהיו מוגנים מאחרים שרוצים לפגוע בהם, והם אינם חפצים לדבר מזה שבני הנעורים בעצמם צריכים לשמור על עצמם שלא לגעת במקומות האסורים.

• אחד האברכים שמלמד בתלמוד תורה אחר סיפר שדיבר מענייני קדושה, והתקשר אליו אביו של אחד התלמידים שהוא מפורסם כמטפל גדול, ואמר לו שאסור בשום אופן לדבר כך, ואמר לו ראש הישיבה שלא יפחד וימשיך לדבר ולעשות את רצון השם, ושאל אחד האם מחוייבים להמשיך לדבר אף אם על ידי זה יפטרו אותו מעבודתו, ענה לו ראש הישיבה שבוודאי, ולא יוכל להיות שיפסיד מזה ובוודאי ימצא עבודה חדשה טובה יותר.

• וסיפר שקיבל מכתב מאחד שעובד בפעוטון עם ילדים קטנים, וראה שהילדים משחקים משחק שאחד מהם רופא והשאר מרימים את הבגדים וכו', ניגש ואמר להם שאסור להוריד את הבגדים כי הקב"ה לא מרשה, ומנהל הפעוטון אמר לו שלא ידבר כך לילדים, כי זה לא תפקידו, ותפקידו רק לראות שהילדים נהנים ושההורים נהנים, ושאל כדת מה לעשות, ואמר ראש הישיבה שענה לו שבוודאי ימשיך לומר ולהעיר ולספר לילדים שהקב"ה לא מרשה לעשות כן וצריך להיות בצניעות ובקדושה.

• ואמר שאין לפחד מזה שמא יפטרו אותם מעבודתם, כי לא מפסידים מזה, ואף אותו פיטרו מעבודתו על כך והפיצו עליו כתבי פלסטר ובסוף הקים את הישיבה בהוראת מוהרא"ש.

• בכאב רב דיבר על מצב הדור שאין יודעים כלל מהעוונות החמורות האלו, ואמר שאף בתוך היכל הקודש אמר לו אברך אחד שהוא שמע את כל הדרשות וידע שאסור לגעת ובכל

ואמר שאפשר להשיג שמירת עינים רק על ידי שלום בית, ורק אז אפשר להתחיל עם גדרים הקדושה ועם תפילות, אבל מי שאין לו שלום בית לא יועילו לו כל התפילות והגדרים, ברגע שהאדם כועס על אשתו וצועק עליה, או שהיא צועקת עליו והוא לוקח את זה באופן אישי, מיד מוחו משוטט הלאה ומתחיל ח"ו ליפול בקדושה, ולכן צריך האברך לעשות הכל למען שלום בית, שלא לפגוע בה ח"ו אלא לכבדה, ואם היא גוערת בו אין לו לקחת את זה באופן אישי אלא להבין שקשה לה והיא עוברת מה שעוברת.

בעת סעודת שבת בבוקר נשאל ראש הישיבה על ענין נטילת ידיים בתשעה באב שמוכא במחזור דברי יואל בשם הרה"ק מסאטמאר זי"ע שנוטל את ידיו לגמרי ולא רק עד הפרק, ואמר שאכן הוא נוהג כפי שנהג זקינו וכפי שנהג הרה"ק מסאטמאר שנטל את ידיו לגמרי, וכששאלו אותו אם לעשות כן, אמר שאי אפשר להורות בזה להלכה כי בשו"ע והפוסקים מובא שיש ליטול רק עד הפרק, אבל דבר זה תלוי בהרגשת הנפש, מי שמרגיש שלא נטהר בנטילת ידיים עד הפרקים, צריך ליטול את כל ידיו.

בעת הסעודה שאל את כל הסובבים שיספרו מעשה של תפילה, ואף הוא סיפר כמה סיפורים של תפילה, וסיפר שבלייל שישי היה עסוק עם שידוך של אנשי שלומינו, והבחור שקם בכל יום באשמורת הבוקר ללמוד את שיעוריו, והיה צריך להיפגש עם הכלה בשעות הערב, נרדם ברכב, ושעות רבות חיפשו אותו, והתפלל הרבה על זה, כי אבי הכלה כבר רצה ללכת לישון, וב"ה שמצאו אותו, וכן אחרי שסיימו את השידוך מאוחר ויצא מביתו ללכת לבית המחותן לתנאים, ולא רצה להתקשר לאנשים להטריחם באמצע הלילה שיקחו אותו ברכב, התפלל אל ד' ומיד נעצר רכב ולקחו לבית המחותן, וכן אמר שיש איש אחד בויליאמסבורג שכל הזמן מצלם אנשים ברחוב וצוחק עליהם ומעלה לסטטוס וכו', וכבר עשרות פעמים ראה אותו מולו ומיד

מלחמת גוג ומגוג שמישיח אומר 'בני אתה אני היום ילדתיך', שזה כל הסוד של משיח שאומר לכל אחד שנולד היום, והוא יכול להתחיל מחדש.

ואמר שכשמתחילים יש להתחיל במעט, מעט תורה ומעט התבודדות, וכך לאט לאט יגדלו יותר ויותר, ואמר שאף שר' נתן היה כה גדול בתורה וקדושה, והיה יכול להיות אחד האדמורים הגדולים ביותר, בכל זאת כשהתקרב לרבינו נודע לו הסוד מ'מעט', כשרבינו אמר לו שמעט גם כן טוב, וכך לעולם לא יוכל האדם ליפול, כי תמיד יכול לעשות מעט.

כשלמדו על הבעטלער העיוור שלא היה עיוור כלל אלא לא רצה לראות על זה העולם, הרחיב ראש הישיבה לדבר מענין שמירת העיניים, שיש לו לאדם להציב לעצמו גבולות וגדרי קדושה, ואפשר לזכות לזה רק על ידי תפילה.

והרחיב לדבר על האנשים שיוצאים למשרדים בעבודה, שצריכים לבדוק האם יש להם באמת שמירה מעולה שם, וסיפר שהאיש שבא להתקין את החלונות בבית המדרש בא אליו בתמיהה גדולה שמעולם לא ראה שבמשרד כה גדול של קבלנים יעבדו רק אברכים, כי ראש הישיבה הורה לקבלן לפטר את כל הנשים שעבדו שם כדי לא להיכשל, ואף שעל ידי זה צריך הקבלן לשלם כמה מאות אלפי דולר יותר בכל שנה ושנה למשכורתם.

ואמר לאברכים שידעו שלא יכול להיות שעל ידי ראיות אסורות וריווחו בפרנסה ועל ידי שמירה יפסידו, אין כזה דבר בעולם שהאדם שזורק את הכלים האסורים או שיוצא ממקום עבודה שאפשר להיכשל שם, שיפסיד מזה, לא יכול להיות שאדם ששומר שבת יפסיד מזה עיסקה, ולא יכול להיות שמי שיוצא להתפלל מנחה באמצע העבודה שיפסיד מזה אף אם נראה לו שהפסיד פגישה חשובה מאוד.

שיחות אחרי הברלה

שאלו אותו האם מי שנמצא בארה"ב גם יכול להרגיש הרגשה נפלאה של שבת בצל ראש הישיבה כמו האורח שהגיע, ואמר לשואל הרי גם אתה מגיע לכאן לכמה שבועות ספורות בשנה ובוודאי שגם אתה יכול להרגיש זאת, אבל העיקר היא לא ההרגשה הנפלאה אלא עם מה הולכים בחזרה הביתה, אם חוזרים עם שכל ועצות הכל שווה ולא משנה מה הרגישו, אם מתחילים ללמוד ולהתפלל הכל שווה.

ודיבר בגנות האירועים הגדולים שעושים ושופכים ממון רב, כגון מיליוני דולרים לצורך הכנסת ספר תורה, ואחרי כמה שעות לא נשאר מזה כלום, ואמר בוודאי יש חיוב לכבד את התורה כראוי אבל אין ענין לעשות אירועים מפוארים מיותרים שלא נשאר מזה כלום, ואמר אחד האברכים שאולי על ידי זה בונים את החסידות שפעם בתקופה עושים אירוע כזה וזה מחזיק את הציבור, ואמר שאין זה נכון כלל, כי זה רק לנוער, והנוער מתבגר וכבר אין לו כח לכל האירועים האלו ולא מועיל כלום.

ואמר שלצורך סיומי מסכתות וסיום הש"ס יש כן ענין לעשות אירוע מפואר כי על ידי זה אנשים רבים מצטרפים ללימוד התורה.

כמו כן דיבר בגנות החתונות היקרות, ואמר שעושה את החתונה כמו שעשו פעם בבית הכנסת עם מתנות שנתנו פעם, ואמר שהכל התחיל כמה שנים אחרי המלחמה, כשהבנות לא רצו להתחתן מרוב צער ויגון, והבחורים בארה"ב היו עשירים, ולכן לקחו אולם גדול וקנו מתנות יקרות ועל ידי זה הסכימו להתחתן, אבל כעת אין צורך בזה, ויש לעשות באופן הראוי כפי שעשו בכל הדורות, וזה פלא שדווקא מי שעושה כמו שעשו בכל הדורות אומרים עליו שהוא הולך מהמסורה...

ואמר שזקינו התחתן אחרי המלחמה בבית הכנסת, ודיבר מהמסירות נפש שהיה לו למען התורה, כשלמד כל השבוע מתוך הדחק, ולא

התפלל אל ד' שלא ישים לב אליו וכך היה, והאיש הזה התלונן לאחרונה ואמר שהוא לא מבין איך ראש הישיבה תמיד נעלם לו מעיניו.

סיפר שהתקשר אליו אחד מהאנשים שמינה אותו במערכת החינוך, אחרי שלש חדשים של עבודה, ואמר שאינו יכול יותר להמשיך, וענה לו ראש הישיבה ישר כח גדול על כל ג' החדשים האלו שעשית למעני, ואיני כועס ח"ו ואני מבין אותך ומברך אותך בהצלחה בהמשך דרכך, ותיכף ומיד התקשר למנהל ואמר לו אני רוצה לומר לך ישר כח שזה שש עשרה שנה שלא אמרת לי שאתה מתפטר, והמנהל אמר לו בחזרה אני רוצה לומר ישר כח לראש הישיבה שלא התפטר בכל השנים האלו...

סעודה שלישית

ראש הישיבה התחיל ללמוד את סימן י"ט בשיחות הר"ן, נכספתי מאוד להמשיך את העולם אל עשיה וכו' שאפילו אותם האנשים הרחוקים מן הקדושה מאוד שנלכדו במצודה רעה עד שרגילין בעבירות חס ושלום רחמנא ליצלן אעפ"כ הכח של התורה גדול כל כך עד שיכול להוציא אותם מן העבירות שרגילין בהם חס ושלום. וראש הישיבה קישר לזה דברי המדרש תנחומא על הפסוק אלה הדברים, המדרש שואל הרי משה רבינו אמר 'לא איש דברים אנוכי', ואיך אומרת התורה כעת 'אלה הדברים אשר דיבר משה', ומתרגן המדרש שאפילו מי שהוא 'חייך' דהיינו שלא יכול לדבר, על ידי התורה אפשר להתרפא, ומשה רבינו למד את כל התורה ולכן התרפא.

וראש הישיבה הוסיף ש'חייך' הוא גם לשון של חוכא ואטלולא וליצנות, שגם מי שנלכד במצודה רעה של ליצנות והתרחק כל כך, על ידי התורה יכול להתרפא כדברי רבינו בשיחות הר"ן.

כמה שנים במשרד ולא בבית הספר.

ואמר שהס"מ מנסה ללחום ולעשות הכל נגד החתונות האלו ונגד נישואי בחורים צעירים, ולכן יש לו בכיסו כל הזמן שני כרטיסי ביקור של עורכי דין, אחד בארה"ב ואחד בארץ ישראל, שיהא מוכן על כל צרה שלא תבוא, וסיפר את כל מה שעבר עליו בארץ ישראל כשהגיע לשם וחקרו אותו על החתונות שעושה וכו', ושאלו אותו איך ניצול מהם, ואמר שניצול על ידי התבודדות, כי ביקש מתורגמן שיתרגם מעברית לאנגלית, ובינתיים הוא יכול להתבודד ולהתיישב אחרי כל שאלה ושאלה, וכן בארה"ב הוא מבקש מתורגמן מאנגלית לאידיש וכך יכול להתבודד ולהתיישב.

יום ראשון ואתחנן אחרי לימוד הדף גמרא

אם זוכים ללימוד דף גמרא בבוקר, כל היום נהפך ליום אחר, כבר נפרדים היום מהאורח שנוסע לביתו לחיים ולשלום, נתראה בעזרת השם אצל רבינו לראש השנה.

ש. שבת בבוקר נכבה הפילטר של המקווה במחנה שלנו, האם יש ענין ללכת שוב למקווה כשהפילטר נכבה.

ת. לדעתי כן, בפרט בשבת בבוקר, כי האריז"ל תיקן שבשבת בבוקר ילכו לטבול במקווה, כי הטבילה בשבת בבוקר חשובה ביותר, לא זכרתי שהיום היארצייט של האר"י, זה תורה לשמה. כאן במקווה יש שעון, שמי שרוצה לטבול בלי הפילטר יכול לסובב את זה דקה ולטבול ולהחזיר, בשבת כמובן אסור לעשות את זה.

לפני שנפרדים תשאיר איזה שאלה, אל יפטר אלא מתוך דבר הלכה.

ש. ב"ה שלא מדברים אצלינו בתוך בית המדרש, אבל דיברו ליד הדלת וזה הפריע, ולכן הפעלתי מזגן במטבח שידברו שם, ולפעמים אברכים עומדים

הלך לביתו כי אם לשבת קודש, ולא היה להם מה לאכול ומה ללבוש, ובנותיו לבשו בגדים שאנשים השאירו אצלו כשבאו לשאול עליהם.

שאלו אותו שרואים בתמונות מהחתונה במונקאטש לפני המלחמה, שהשקיעו שם פאר והדר, כי רואים שם סוסים ועגלות, וענה לשואל שהסוסים הם היו הרכבים באותו זמן, אם היום מביאים סוסים ועגלות זה אכן הוצאה מיותרת, אבל בזמניהם כך נסעו ממקום למקום עם סוס ועגלה, ואין בזה שום הוצאה מיותרת.

ואמר שבשבוע שחיתן את בנו בכורו הרב שלמה בישיבה, חיתן אדמו"ר אחד את בנו הצעיר באולם מפואר, והשקיעו שם מיליוני דולרים רק כדי להכין את האולם, ואנשים אמרו שהרגישו שמחה גדולה יותר בחתונה הפשוטה בישיבה, גם זקיננו אמר כל הזמן שמרגיש שם ריח טהרה, ואמר לציבור, אל לכם לחשוב שהדבר הוא כל כך קל, גם אני אדם עם הרגשים, וגם אני רוצה לעשות שמחה מפוארת, וגם לי יש את משפחת אבי ואת משפחת חמי שלא הבינו זאת בהתחלה, וגם אני נכנס לאולמות שמחה ורואה שמחות יפות וחושב שאני יכול לחתן כך, אבל אני מתבונן קצת מה הכי נכון, והעיקר איך הולכים הביתה מהשמחה, אני הולך בשמחה גדולה בלי חובות, והשני הולך מלא חובות ושואל את עצמו למי השקעתי ולמי עשיתי כל זאת, ואחרי השמחה אני יכול לצעוק 'שלא עשני עבד', אני לא עבד לאף אחד, אני עבד רק להקב"ה לבדו.

ואמר שאחת הבעיות הגדולות שקורה כתוצאה מהחתונות היקרות היא, שההורים לא רוצים לחתן את הבת עד שתצא לעבוד כמה שנים ותביא כסף להוצאות החתונה, ואמר שאין להשוות כלל בחורה שמגיעה מהסמינר או בחורה שמגיעה מהמשרד בעבודה, יש ביניהם הבדל גדול מאוד, וחבל מאוד שמקימים בית בישראל אחרי שיושבים

הילדים שלי. בכל מקרה בגלל שהילדים שלך בורחים החוצה לשוחח אתה לא יכול לכעוס על האנשים שמדברים שם, תלמד את הילדים שלך, ותזכור שגבאי הוא לא מלמד ולא מגיד שיעור, הוא צריך לראות שבבית מדרש יהיה פנים של בית מדרש.

ואני חוזר ואומר שזו עוולה גדולה מה שקורה כאן בבית מדרש שדיברתי עליו קודם, צריך לסגור את זה, אני לא פתחתי את הבית מדרש למסיבות, אם אתה רוצה לאכול קישקע בשבת בבוקר לפני קריאת התורה תאכל את זה בבית שלך ולא בבית מדרש, ולא תשוחחו בבית מדרש, ואתם לא קולטים שאתם גורמים הפסד לאחרים, כי אנשים צריכים ישועות ובאים לבית המדרש לבכות ולהתפלל, ומשוחחים שם והתפילות לא נענות, אני שומע גם מאורחים שמגיעים לשם שמתביישים בזה.

העיקר הוא שבתוך בית המדרש לא ידברו, כשבנו כאן את הבית מדרש החדש בהאשקי ביקשתי שיבנו פאליש גדול, אני רק רוצה לבקש מהגבאים שיעשו תקרה שסופגת את הקול, שלא יפריע בפנים כשהילדים מדברים בחוץ, אני חושב שזה לא יקר, צריך רק לעצב את זה יפה, אם יעשו את זה הילדים יוכלו לעשות שם חברת תהלים בקולי קולות ולא ישמעו כלום בפנים כי הקול יספג, יש עוד שאלות מבני ברק? ב"ה הכל טוב.

אני מתנצל לפני שאני אומר מה שאומר, אבל לפעמים הגבאי קצת לחוץ מבית המדרש, וכשמישהו מדבר הוא מסתכל עליו בעין לא טובה ופחות מעריך אותו, והרי אם הגבאי לא היה גבאי, אלא היה מתפלל כעת בבית מדרש אחר יכול להיות שהוא היה משוחח עד נשמת... ולכן אסור לקחת את זה אישי, אני רואה את זה כאן בבית מדרש שמגיעים גבאים ממקומות אחרים, ויכולים קצת לשוחח, וכשהם בתפקיד הם ממש לחוצים, מזה שאנשים לא מתפללים... יושב כאן גבאי באחת הערים כאן בארה"ב, והוא מתלונן

שם כל התפילה, האם אני צריך להגיד להם משהו?

• ת. זה מאוד טוב מה שעשית שידברו שם, אבל תזכור שגבאי הוא לא משגיח והוא לא מגיד שיעור ולא מלמד בתלמוד תורה, הגבאי צריך לראות שהבית מדרש עצמו ינוהל כמו שצריך, אם מישהו מתפלל או לא מתפלל זה לא קשור לגבאי כלל וכלל, הגבאי צריך לראות שלא מפריעים להתפלל בתוך בית המדרש.

• אבל כאן בקריה יש איזה בית מדרש שהייתי סוגר אותו לגמרי, בתוך בית המדרש מדברים ואוכלים וזו עוולה גדולה, לא מסרתי נפשי לפתוח את בית המדרש כדי שזה יהפוך למקום בילוי, אני יודע בדיוק מה שקורה שם, אני יודע בכל תפילה ותפילה מה שקורה שם, בבית שלך תעשה מה שאתה עושה, אבל בבית מדרש זו עוולה גדולה, כבר כמה פעמים אמרתי לר' אברהם הערש שצריך לסגור את הבית מדרש שלכם, בחוץ תעשו מה שאתם רוצים, אבל בתוך המדרש חייבים להשאיר את המקום למקום של קדושה, אולי כל מה שאתה עובר עם העירייה והקנסות וכו' זה בגלל שמדברים אצלכם בבית מדרש, אברכים רוצים להתפלל, אל תדברו בתפילה.

• בתוך המטבח שידברו, אדרבה, שיהיה מקום ששם יוכלו לשוחח, חייבים לעשות פאליש בכל בית מדרש, זה לא דאגה של הגבאי לבדוק אם מדברים או לא מדברים בפאליש.

ש. אבל הילדים שלי רוצים גם לצאת כל הזמן ולשוחח שם?

• ת. אז תלמד אותם שלא יצאו, ותחזיר אותם, ושוב יצאו ושוב יחזרו... לי קשה מאוד עם זה, כי אני מתפלל לפני העמוד ואני צריך להסתובב כל הזמן לילדים שלי, וכשאני חוזר לעמוד הם בורחים החוצה, אשתי אומרת לי שהיא לא יכולה להתפלל בבית מדרש כי היא רואה מה קורה מאחורי הגב שלי... אולי אשים שולחן לפני העמוד שאוכל לראות את

מנוי מקבל קצת יותר זול גם כשהולך בשאר שעות היום, בשבת אחה"צ צריך לנעול את המקווה, ורק אם יש שם שומר מותר להשאיר פתוח.

לא היה מימות עולם דבר כזה שאנשים יוכלו ללכת כל היום למקווה, אולי במקומות אחרים זה לא כל כך חשוב, כי אומרים 'או מלאך או גלח', ומי שקם מאוחר כבר גלח ולא צריך ללכת למקווה, ורק מי שהיה לו קצת פרוטקציה אצל השמש היה יכול ללכת למקווה יותר מאוחר, אבל היום עם כמה דולרים בודדים אתה יכול ללכת כל היום למקווה, ולחסיד ברסלב זה מאוד חשוב, כי רבינו אמר שהדבר הראשון זה ללכת למקווה, ואם חסיד ברסלב קם מאוחר הוא חייב ללכת למקווה, ובזכות השער יש לו מקווה.

כשבנו את המקווה אמרתי לגבאי, שאני אביא לו בעז"ה מימון לשער וכך הוא יוכל לממן את החימום למים, במקווה הקודם אף שהיה מקווה קטן הוא לא הצליח לממן את החימום, כי לא היה שער ואנשים נכנסו בלי לשלם, ועכשיו נדבתי לו את השער, שעלה בערך ארבעים אלף דולר, ובזכות זה אנשים משלמים למקווה, וכעת יש לו לשלם את החימום על אף שהמקווה כעת גדול מאוד.

כשרואים את השמות שיש על הבורות שנדבו כאן, זה מאוד מעורר את האדם להתפלל, כי כתוב שם לעילוי נשמת ר' ניסים ור' שמחה, וכך האדם טובל ומתפלל שיהיו לו נסים ושיהיה בשמחה.

עוד מעט נוסעים לרבינו לאומאן, זה קשה לעשות טיסת טשארטער בזול, כי המטוס צריך לנסוע ולחזור ריק ושוב לנסוע ולחזור לקחת אותנו בחזרה, הוא לא יכול לחנות שם.

השואל רצה לשאול משהו, תשאל משהו מגבאות ולא מהתלמוד תורה.

ש. מתי צריך להעיר למישהו שמדבר בתפילה, אם הוא מדבר בשקט עם מי שיושב לידו?

שיש שם שני בחורים שמשוחחים בתפילה וזה ממש נוגע לו לנפשו, ואני רואה אותו כאן בשבת שגם הוא לא כל כך מקפיד... אל תקחו את זה אישי אם מישהו מדבר.

כשאתם רואים מישהו מדבר, אפשר לגשת אליו יפה ולהגיד לו: בוא תצא החוצה ותדבר כמה שאתה רוצה, אני מבקש שלא תפריע לי לעבודתי.

אתה יכול לשאול כעת שאלות והציבור בבני ברק יכול לשמוע את התשובות לדעת מה לתקן.

ש. ב"ה האברכים מאוד טובים וחשובים.

ת. אני מאוד נהנה לראות ולשמוע שההדפסה וההפצה השתפרה פלאים, היתה תקופה שהכל נרדם... וב"ה התעוררו לחיים טובים.

ש. אם מישהו מנסה להיכנס איתי יחד בשער של המקווה בלי לשלם, האם אני נחשב למסייע לעוברי עבירה, ולא לתת לו להיכנס?

ת. כאן בקרית ברסלב תן לו להיכנס, זו לא שאלה בכלל, זו לא הענין שלך התשלום שלו. אני בכלל לא יודע איך יכול להיות ששני אנשים יכנסו בשער צר כזה...

ש. יש מקוואות שהכרטיס מתנתק למי שמכניס עוד מישהו איתו למקווה.

ת. הגבאי יכול לשאול אם לעשות את זה.

עצם עשיית שער למקווה היא דבר נפלא ומעלה גדולה, יש אנשים שמאוד חוששים מכל דבר חדש, וכשיצא הדבר הזה היו אנשים שמאוד צעקו, אבל האמת היא שהדבר שיפר באופן פלאי את כל ההליכה למקווה, כי כשהיה שומר למקווה, היו סוגרים את המקוואות בתשע - עשר בבוקר, היום כשיש שער, המקוואות פתוחים כל היום, ומבקשים קצת יותר כסף בשעות המאוחרות כי לא שווה לחמם את המים לאנשים מועטים, ולכן צריך יותר לשלם, כאן תיקנו שמי שיש לו

על חזקה, התחילו עם מנין וממשיכים להתפלל בלי לבדוק בסידורים, היום אנשים עם נערוו"ן ובודקים בסידורים, אני מתפלל ליד הבית שלי, ואני עובר שם כל יום תיקון נורא, כי לפני שמו"ע בודקים איפה אווזים כולם, לא כתוב בשו"ע שצריך לבדוק את זה, ואז מחכים לכולם, ואי אפשר ללמוד בזמן זה, כי אסור לדבר, זה קשה מאוד, לדעתי אם יום אחד לא יחכו לאנשים, למחרת כולם כבר יהיו מוכנים בשמו"ע כי יודעים שאף אחד לא מחכה להם. הרבנים הקודמים היו עורכים את החופות כדין ובמהירות, והיום יש טקס שלם, עם הרבה הוספות של נערוו"ן למשל בודקים אם זה באמת שווה פרוטה וכו', בדור הקודם לא היו כל השאלות האלו.

אסור לגרוס משניות אחרי יוצר אור, לפעמים אני יכול להביט בגמרא ולהכין את השיעור, וכן אני יכול להתבודד, שמעתי היום בשם דודי הגאון ר' לייבוש טייטלבוים שהיה כאן הרב במאנטיסעלא ואמר לגבאי הדבר החשוב ביותר הוא שהמניינים יתנהלו כסדרן, ולכן זה יותר חשוב מכל הנערוו"ן שיש אם יש עשירי בשמו"ע או לא.

כמוכן שבהתחלה צריך לראות שיש מנין, ואחרי זה סומכים על החזקה, אני גדלתי אצל סבא שלי והיה מאוד קשה אצלו עם מנין ונאלץ לסמוך על כל הקולות שיש בהלכה, ולכן אני מכיר את כל הקולות בהלכה, זקיני סמך על ה'מנחת יצחק' שאפשר לסמוך על חמשה עונים, וכן שאפשר לצרף לעשירי ילד עם חומש כדברי הרמ"א, ועוד.

ש. למה מתפללים מאוד מאוחר בליל שבת?

ת. אני לא יודע איפה מתפללים מאוחר, אצלינו מתחילים בזמן הדלקת הנרות, נכנסתי לבית המדרש בהדלקת הנרות הייתי רק אני והדיין, ומיד התחלתי מנחה, בית כנסת ענק עם שני אנשים באמצע התפילה הבית מדרש כבר היה מלא, כנראה שאנשים מאוד עסוקים בערב שבת...

• ת. שאלה זו היא גם על מלמדים, לפעמים יש ילד שמדבר בשקט ואף אחד לא שם לב, ולפעמים יש ילד שמסתובב לאחוריו ומדבר בקול וזה עושה רעש, ואז צריך להעיר לו.

• זה גם תלוי כמה הבית מדרש גדול וכמה זה מפריע, צריך לעשות את זה בחכמה, אם מישוהו מדבר בשקט עם מי שלידו, הגבאי לא חייב לראות את זה בכלל.

ש. מה עושים כשאברכים מדברים בעת הזמירות בסעודה שלישית?

• ת. כמוכן שזה דבר חשוב מאוד לשיר זמירות בסעודה שלישית, כמוכא שרבינו מאוד אחז מזמירות שבת, ולרבינו מאוד הפריע אם דיברו ואף אם למדו בסעודה שלישית, אבל אתה לא צריך להעיר להם כל עוד שזה לא מפריע לניהול הבית המדרש, היית צריך לבוא לראות איך היו הזמירות אצל מוהרא"ש, הבחורים שישבו לידו שרו, וחוצץ מהם כולם שוחחו, אצלכם בבית מדרש גם יש פאליש, זה מצויין, תעשה שיהיה להם נח שם, אף פעם אל תרחקו אף אחד מהבית מדרש, תגיד להם שידברו שם בחוץ.

ש. כשמביאים גליונות בבית המדרש האם צריך לזרוק את זה?

• ת. למה לזרוק, אפשר לסדר את זה יפה.

ש. אולי כתוב שם דברי הבל?

• ת. אני לא יודע על איזה גליון אתה מדבר, אבל יש המון גליונות יפים, לא צריך לזרוק את זה, לפעמים יש שם סיפורים יפים או הלכות הנוגעות למעשה וכדומה, רק שיהיו מסודרים יפה בבית מדרש.

ש. מה קורה שהתחילו להתפלל יחד מנין אנשים האם צריך עוד פעם לבדוק לפני שמונה עשרה שכולם מוכנים בשמונה עשרה?

• ת. אני מעולם לא ראיתי אצל זקיני שהיו בודקים כמה מתפללים יש בשמו"ע, סמכין

התיקון הכללי בשבת בבוקר בעת שמוכרים את העליות, זה שרוצה לקנות יכול להראות באצבעו, ורק זה שמוכר את העליות צריך למצוא זמן להגיד את התיקון הכללי אחרי זה, אני מקווה שזה בסדר.

ש. מה הבעיה בזה?

• ת. כי תיקון הכללי הוא חלק מהתפילה, ואתה מבין טוב שבאמצע התפילה לא מוכרים עליות. אני נוהג כך גם בשבת חול המועד כשאומרים קהלת ושיר השירים.

ש. בסאטמאר נוהגים כך שמוכרים את העליות בעת אמירת קהלת ושיר השירים.

• ת. אני מאוד נהנה לשמוע שאני לא עושה דבר חדש, וכך נהגו בישראל.

• בשמחת תורה אני מאוד מרחם על הגבאים שמוכרים את העליות, כי כולם מדברים ואף אחד לא מקשיב להם והם צורחים, נתתי להם עצה שיעשו לעצמם כאלו טבלאות שכתוב שם מה מוכרים, וביד השני יהיה להם שעון ויוכלו להעלות את המחיר בשעון, וכך לא יצטרך לצרוח... ואפשר בינתיים לרקוד את ההקפות...

• האברך צריך להיות בבית בעת הדלקת הנרות בביתו, וכך אני נוהג תמיד, אבל צריך להגיע לבית מדרש בזמן, ולכן מדליקים את הנרות קצת יותר מוקדם, כפי שנהג הבעל שם טוב, וכן נהגו בביתו של רבינו שהדליקו מוקדם, שעה קודם זמן הדלקת הנרות [כמובן אחרי פלג המנחה].

• צריך להתחיל להתפלל בזמן, כך הצלחתי להעמיד את הבית מדרש בויליאמסבורג, כשביקשו ממני לנהל את הבית מדרש, התחלתי להתפלל בזמן, והרבה הגיעו אחרי התפילה... בבית מדרש קטן הכל הולך יותר מהר, כאן הבעל תפילה צריך להמתין בכל קטע שהציבור יסיים, ולוקח זמן כשמוציאים את הספר תורה עד שזה מגיע למקום וכו', אבל בבית מדרש קטן הכל מהר יותר.

• כשמוהרא"ש ראה שהאברכים מגיעים מאוחר אחרי התפילה וניגשים מיד לשמוע את השיעור בקידוש לפני תפילתם, הפסיק מוהרא"ש לתת את השיעור בסיפורי מעשיות כדי שילכו להתפלל במנין.

• אני מקווה שאני עושה דבר טוב בזה שהתחלתי להנהיג לאחרונה שאומרים את